

NÉPÚJSÁG

2026. március 12.,
csütörtök

LXXVIII. évfolyam
56. (22216.) sz.

Ára: 4⁰⁰ lej
(előfizetőknek 3 lej)

K Ö Z É L E T I N A P I L A P

Marosvásárhelyen is csökkennek a helyi adók

Kedvezmény a fogyatékkal élőknek

A Marosvásárhelyi Polgármesteri Hivatal Adó- és Illetékügyi Igazgatóságának pénztáránál

Fotó: Nagy Tibor

Marosvásárhely helyi tanácsa március 10-i rendkívüli ülésén a 2026. február 27-én kiadott 9-es számú sürgősségi kormányrendelet értelmében jóváhagyta a 2026-os évre kiszámított és elfogadott helyi adók csökkentését. A módosítások az idei teljes évre érvényesek, az újjászámított, csökkentett épület- és a telekadókat már be lehet fizetni, a gépjárműadó esetében az adóhivatal még nem végezte el az átszámításokat, ezért a módosított gép-

járműadó befizetését csak március 16-ától, hétfőtől lehet meg-
ejteni. A helyi adók módosulásáról Szövérfi László, a Marosvásárhelyi Polgármesteri Hivatal Adó- és Illetékügyi Igazgatóságának igazgatója számolt be a Népújságnak.

Mezey Sarolta

(Folytatás a 4. oldalon)

Ne feledje el
idejében megújítani
előfizetését
a Népújságra!
Ha előfizet,
olcsóbban
kézhez kapja,
mint ha
megvásárolná!

Mit csinál az agy alvás közben?

Sokáig úgy gondolták, hogy az alvás egy passzív pihenő, mintegy kikapcsolt állapota mind a testnek, mind az agynak, és gyakran a „kis halál” névvel is emlegették.

7.

Cicák a lakásban

A lakásban tartott macskák is ki lehetnek téve a fertőző betegségeknek, amiket akár a gazdi is hazavihet.

8.

Megérkeztek az első fakó keselyűk Romániába

A fakó keselyű dögevő faj, és kizárólag elhullott állatokkal táplálkozik. Ennek köszönhetően gyorsan eltávolítja a tetemeiket a természetből, és segít megelőzni a betegségek terjedését.

10.

AKTUÁLIS

Az őrzők

Vajda György

A hét végén ünnepeljük az 1848–49-es forradalom és szabadságharc kezdetét, a modern parlamentáris Magyarország születésnapját; 1990-től hivatalos nemzeti ünnep Magyarországon és mindenhol, ahol élnek magyarok, a trianoni döntés által elcsatolt, „határon túli” területeken és a diaszpórában egyaránt. A kommunista rendszerváltás után immár szabadon kinyilatkoztathatjuk, hogy élünk bárhol a világon, lehetünk az 1920 után megalakult országok vagy a választott haza állampolgárai, de egy nemzethez tartozunk, mert azonosak a történelmi gyökereink, a kultúránk és – ami legfontosabb –: az anyanyelvünk. Minden évben az ünnepi szónokok, határon innen és túl, megerősítik ezt, ugyanakkor az aktuálpolitikai helyzetképbe burkolják mindazt az üzenetet, amelyet a márciusi ifjak megfogalmaztak abban a bizonyos 12 pontban. Ma is aktuális a cím alatti („Mit kíván a magyar nemzet”) jelmondat: „Legyen béke, szabadság és egyetértés.”

Ugorjunk az időben. Ma abba a faramuci helyzetbe kerültünk, hogy miközben a világpolitika szereplői békéről beszélnek, négy éve háború dúl Ukrajnában, nemrég kitört a közel-keleti konfliktus, és arról se feledkezzünk meg, hogy a világ más részein is időnként fellángolnak véres konfrontációk. És vannak olyan országok, ahol továbbra is korlátozzák a szabadságjogokat, embereket börtönöznek be meggyőződésük miatt, vagy katonának toboroznak, akaratuk ellenére. Ami számunkra egyre szomorúbb, az az, hogy az utóbbi időben a közösségi térben egyre élesebben egymásnak feszülnek az indulatok. Egyesek kérdőre vonják az anyaországon kívüliek magyarságát. A gyűlöletkampány csapdájában elfelejtik azt, hogy tulajdonképpen pontosan abban kételkednek, ami minket a Kárpát-medencében több mint ezer éven át megerősített, egybetartott, attól függetlenül, hogy azok a területek, amelyen

(Folytatás a 3. oldalon)

Tisztább látás.

akár

-40%

**KEDVEZMÉNY
LENCSEKRE**

PROGRESSZÍV

BLUE

GREEN

HARD COATED

*a készlet erejéig érvényes

A tökéletes látás a jó döntéssel kezdődik.
LÁSD A KÜLÖNBSEGET.
Érezd a kényelmet.

www.optofarm.ro

MÁRCIUS

12

6:42 3:17
18:23 10:54

A nappal hossza: 11 óra 41 perc

CSÜTÖRTÖK

Ma **GERGELY**,
holnap **KRISZTIÁN, AJTONY** napja

Az év 71. napja, hátravan 294 nap

IDŐJÁRÁS

Napsütés

Hőmérséklet:
max.: 20 °C
min.: -3 °C

naptár

Isten éltesse!

KRISZTIÁN: görög eredetű, a latin közvetítéssel átvett Christianus név rövid alakja. Jelentése: krisztusi, Krisztushoz tartozó.

AJTONY: török eredetű régi magyar férfinév. Jelentése: arany.

VALUTAÁRFOLYAM

BNR: 2026. március 11.

1 €	5,0937 lej
1 \$	4,3887 lej
100 Ft	1,3201 lej
1 g arany	732,3520 lej

Zenekritika

A Tiberius

Csíky Csaba

A Marosvásárhelyi Filharmónia jubileumi évadjának 75. hangversenyműsorán, március 10-én este – egy héttel a meghirdetett időpont után – a Tiberius vonósnégyes újra remekelt. A műsoron két nagy kamarazenei alkotás, Beethoven Esz-dúr vonóstriója, op. 3, valamint Robert Schumann op. 44, Esz-dúr zongoranegyese sze-

repelt. Bár az est legszebb perceit Munkácsi Dóra zongorajátéka jelentette, a Beethoven-művel is foglalkozva megemlítjük, hogy ezt a művet 1792-ben komponálta szülővárosában a fiatal bonni mester, és a kamarazenejének világából még nem sokat tárt fel a hallgatóságnak a zeneszerző. A Schumann-mű előadása azt bizonyította, hogy Molnár Tibor (hegedű), Molnár József (mélyhegedű), Zágoni

Előd (cselló) – a három vonós és a zongora játéka látomásos szépsége lenyűgöző. A zongorista diszkrét, de teljesen egyértelmű ritmikai jelzéseire legérzékenyebben a cellista reagált, s így a tiszta intonációjú muzsikát intenzív hangú szólamba egyesítette három hangszer. Ragyogó szépség – mondta volna Benedek Kálmán, néhai orgonatanárom. Bár műsorra tűznék a ragyogó Esz-dúr zongoraötöst is. Most már minden hangszeres megvan hozzá!

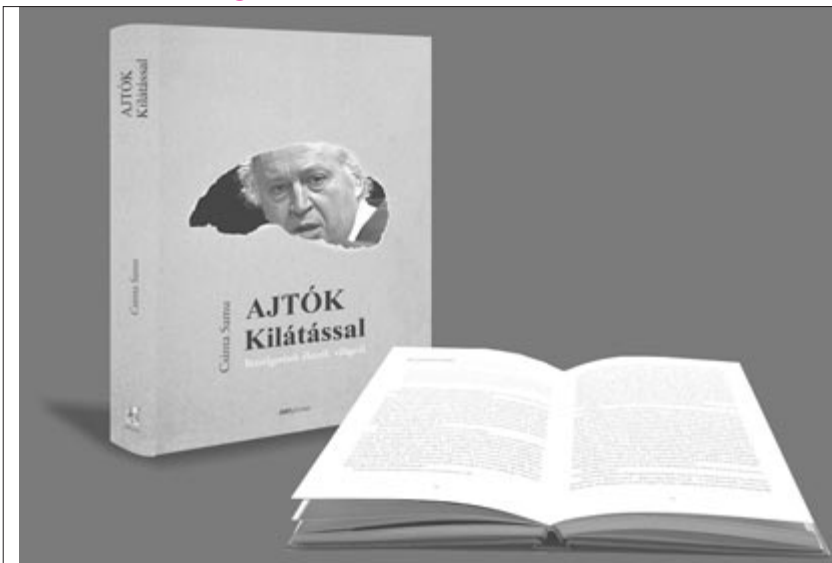
Könyvajánló

Csinta Samu: Ajtók kilátással

Március 12-én, csütörtökön 17.30-tól *Csinta Samu* Feleki László-, Bárány József- és EMKE Spectator-díjas újságíró, közíró 16. könyvét, az *Ajtók kilátással* című kötetét mutatják be Marosvásárhelyen, a Bolyai utcai Gemma kávézóban, könyvesboltban. A szerzővel Csontos Tünde televíziós újságíró beszélget.

Csinta Samu az alábbi ajánlással hívja az érdeklődő közönséget a találkozóra: „A Háromszék című napilapban – kisebb mértékben más publikációkban – megjelent interjúkat felsorakoztatva, 2025 végén megjelent *Por alatt parázs* című beszélgetőkönyv sikere egyértelműen visszaigazolta: az emberi kíváncsiság örök, egy jó beszélgetésre szinte bármikor kaphatók vagyunk. A folytatást így aztán, mondhatni, maga az olvasói érdeklődés »kényszerítette ki«.

Az *Ajtók kilátással* című kötetben ugyancsak rangos beszélgetőtársakkal cserélünk eszmét életről, világról. Kommunikációs szakemberek, egy-

házi személyiségek, írók segítségével igyekeztem körüljárni napjaink, korunk fontosnak ítélt kérdéseit, értékrendjét, szembesíteni interjúalanyaimat az olvasó általam valószínűsített kíváncsiságával, eme legfelsőbb »grémium« kérdéseivel. A sepsiszentgyörgyi Artprinter Könyvkiadó gondozásában megjelent kötetben román beszélgetőpartner is szót kap, hiszen

bőven ránk fér, ha néha más etnikumból, kultúrkörből származó embertől tudjuk meg, milyen is kívülről a mi kis magyar világunk. Önhatalmilag körvonalazott témák mentén sorakozó beszélgetések várnak olvasásra vagy újraolvasásra, a teljesség igénye nélkül, ugyanakkor a kimaradt interjúk miatti hiányérzet kezelhetlenségének tudatában.”

Megjelent a Korunk márciusi lapszáma

A lapszám a finn művelődési és társadalmi élet viszonyait mutatja be, szem előtt tartva a különféle szellemi területeket képviselő témák magyar szempontú megközelítését.

Kiemelt módon jelen vannak a nyelvészeti és irodalmi tanulmányok, így Pusztay János a finn nyelvpolitika alakulásáról, Molnár-Bodrogi Enikő pedig két veszélyeztetett kisebbségi nyelvről, az irodalom revitalizációs szerepéről ír, ugyanakkor Máthé Zsuzsa a finn szólások és közmondások természeti képeivel foglalkozik. Két tanulmány,

Morvai Tünde és Gergely Ágnes írása elemzi a finn oktatási rendszer különböző szintjeit. Vincze Ferenc dokumentarista képregényt elemez, Király Hajnal pedig Aki Karismáki filmjeinek életérzését tárja elénk. Domokos Johanna Niilas Holmberg számi művész szövegeiről, klasszikus zenei feldolgozásáról ír, Lakatos-Fleisz Katalin verset, Tófalvi Zselyke esszét, Varga P. Ildikó pedig részletet közöl Pirkko Saisio regényének fordításából. A lapszám további cikkeit Borsos Mátyás, Kovács Eszter Apolka, Radnai Dániel Szabolcs, Kabai Henrik, Bukhardt Zsófia, Miklós Nóra, Tankó Andrea jegyzi.

lítása. Az erdélyi festett kazettás mennyezetek motívumvilágát, evangélikus, katolikus, református és unitárius templomaink ékességeit bemutató kiállítás március 20-áig látogatható hétköznapiokon 9 és 13 óra között.

Húsvétra hangoló a Csányi-kastély udvarán

A tavaszközöntő húsvéti bál keretében különleges hagyományörző programmal várják az érdeklődőket április 4-én, szombaton 12 órától a jeddi Csányi-kastély udvarára, ahol a hagyományos tojásírás és tojásdíszítés fortélyait lehet elsajátítani. A programban közreműködik a Jeddi Hagyományörző Csoport, a jeddi fiatalok és a Csányi-kastélyi csapata, akik segítenek ebben a tevékenységben. A rendezvényen a gyermekek és a felnőttek egyaránt sok kellemes meglepetésre számíthatnak.

RENDEZVÉNYEK

Előadás a boldogságról

A védikus filozófia segítségével körüljárható, ősi mesterek által meghatározott boldogságfogalomról, illetve a boldogság megvalósításának lehetőségéről tart előadást Földes András március 16-án, hétfőn 18 órától a marosvásárhelyi Bolyai téri Studium Hubban. Az előadó gyakorlati módszerekkel tárja fel az önismeret útját, ami a valódi boldogsághoz vezet.

Birton László bútorfestő tárlata

Március 1-jén megnyílt a marosvásárhelyi Bolyai téri unitárius egyházközség Dersi János termében Birton László bútorfestő Körbevirágozva anno... című kiál-

ELŐFIZETÉS A SZERKESZTŐSÉGBEN IS!

Elfogadunk előfizetést lapunkra a következő hónapra a Népújság szerkesztőségében: Marosvásárhely, Dózsa György utca 9. szám, 2. emelet, 72-es iroda, naponta 9–14 óra között, szombat – vasárnap zárva. Tel. 0728-082-259.

MEGYEI HÍREK

Húszéves a Zeneművészeti Tanszék

Fennállásának huszadik évfordulóját ünnepli március 14-én, szombaton 18 órától a Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem Zeneművészeti Tanszéke. A Kultúrpalotában zajló ünnepség a tanszék jelenlegi hallgatóit és az elmúlt két évtized végzettségét egyaránt megszólítja. A program beszélgetésekből, találkozásokból és koncertből álló esemény, amely a tanszék történetének és jelenének különböző rétegeit teszi láthatóvá. Bővebb tájékoztatás a rendezvény Facebook-oldalán található.

Jövő héttől próbavizsgák

Jövő héten, március 16–18. között zajlik a nyolcadikos diákok próbavizsga-sorozata: 16-án, hétfőn román nyelvből és irodalomból, 17-én, kedden matematikából, 18-án, szerdán anyanyelvből adhatnak számat eddigi tudásukról a képességvizsga előtt állók. Az eredményeket március 30-án közlik az érintettekkel. Egy héttel később, március 23–26. között az érettségire készülő fiatalok is túlesnek a középiskolai tanulmányokat záró vizsgasorozat „főpróbáján”. 23-án, hétfőn román nyelvből és irodalomból, 24-én, kedden a szaknak megfelelő kötelező tantárgyából, 25-én, szerdán a választható tantárgyából, 26-án, csütörtökön pedig anyanyelvből zajlik a próbaérettségi. A vizsgajegyekről április 3-án, a tavaszi vakáció előtti utolsó oktatási napon szereznek tudomást a diákok. A jegyek tájékoztató jellegűek, és csak akkor kerülnek be az osztálynaplóba, ha ezt a diák írásban kéri.

Tavaszi mesekuckó az Arielnél

Március 18-án, szerdán 18 órától újra megnyitja kapuit a marosvásárhelyi Ariel Ifjúsági és Gyermekszínház második emeleti Mesekuckója. A 4 év fölötti gyermekeknek szóló foglalkozáson mesehallgatás és kézműveskedés is lesz. A helyek korlátozott száma miatt a részvételhez előzetes helyfoglalás szükséges a naponta 9 és 13 óra között hívható 0770-996-416-os telefonszámon vagy az anghieniko@gmail.com e-mail-címen.

A Sárga rózsza a Maros Művészegyüttesnél

Az azonos című Jókai-regényből született táncjátékára, a Sárga rózsára várja a nagyjérdeműt a Maros Művészegyüttes március 12-én, csütörtökön (ma) 19 órától a kövesdombi színházba. Rendező-koreográfus: Könczei Árpád; dramaturg: Györfi Kata.

Szimfonikus hangverseny

Szimfonikus hangversenyre várják a klasszikus zene kedvelőit március 12-én, csütörtökön 19 órától a marosvásárhelyi Kultúrpalota Nagytermébe. A Marosvásárhelyi Állami Filharmónia szimfonikus zenekarát Selmeczi György vezényli, szólisták: Madaras Ildikó szoprán, Buta Árpád Attila bariton, Carina Cebotari fuvola- és Sergiu Cebotari klarinétművész. Műsoron: Adrian Pop-, Oláh Tibor-, Makkai Gyöngyvér-, Csíky Boldizsár- és Selmeczi György-művek.

Hírszerkesztő: Nagy Székely Ildikó

NÉPÚJSÁG
MAROS MEGYEI NAPILAP
Kiadja az IMPRESS KFT.
FŐSZERKESZTŐ:
Karácsonyi Zsigmond
FŐSZERKESZTŐ-HELYETTES:
Vajda György
LAPSZERKESZTŐ:
Benedek István

MUNKATÁRSÁK: Bodolai Gyöngyi, Farczádi Attila, Mezey Sarolta, Kaáli Nagy Botond, Nagy-Bodó Szilárd, Nagy Miklós Kund, Nagy Székely Ildikó, Nagy Tibor (fotó), Szer Pálosy Piroška, Szeredai Vivien. **KORREKTÚRA:** Horváth Éva, Szabó Ivett.
TÖRDELÉS: Donáth-Nagy György, Makkai Melánia, Vajda Gyöngyi. **FŐKÖNYVELŐ:** Nagy Melinda. **REKLÁM-LAPTERJESZTÉS:** Madaras Éva Adrienn.
APRÓHIRDETÉS: Petres Emília. Tel.: munkanapokon 9–14 óra között 0265-268-854, délután: 0728-082-259, e-mail: reklam@e-nepujasg.ro
SZERKESZTŐSÉG: 540015 Marosvásárhely, Dózsa György út 9. szám, II. emelet. **Internet:** www.e-nepujasg.ro **E-mail:** nepujasg@e-nepujasg.ro
Telefon: titkárság: 0265-266-780; tel/fax: 0265-266-270. **Nyomda:** Palatino. A szerkesztőség véleménye nem feltétlenül azonos a szerzők véleményével.
Előfizetés a postahivatalokban, a postásoknál és a szerkesztőségben: tel. 0728-082-259.
Hirdetési irodánk nyitvatartási rendje: hétfő, kedd, szerda, csütörtök: 9–15, péntek: 9–14 óra között, szombat, vasárnap: zárva.

Oroszország eddig az egyetlen nyertese a közel-keleti háborúnak

Oroszország eddig az egyetlen nyertese a közel-keleti háborúnak, mivel az energiaárak emelkedése és a nemzetközi figyelem elterelődése gyengíti Ukrajna helyzetét – jelentette ki António Costa, az Európai Tanács elnöke az uniós nagykövetek előtt kedden Brüsszelben elmondott beszédében.

Hangsúlyozta: a közel-keleti konfliktus több szempontból is kedvez Moszkvának. Mint fogalmazott, Oroszország alássa Ukrajna helyzetét a nemzetközi jog megsértésével, miközben az energiaárak emelkedése révén új forrásokhoz jut az Ukrajna elleni háború finanszírozására. Emellett profitál abból is, hogy a katonai képességek egy része máshová kerül, miközben a nemzetközi figyelem egyre inkább a Közel-Keletre irányul. Az Európai Tanács elnöke emlékeztetett: Oroszország Ukrajna elleni agressziója immár az ötödik évébe lép, és súlyosan sérti az ENSZ Alapokmányát. Hozzátette, a konfliktus alapvetően megváltoztatta az Európai Unió geopolitikai környezetét. Kiemelte: az EU a háború kezdete óta minden területen következetesen támogatja Ukrainát – pénzügyileg, politikailag, diplomáciailag, valamint a biztonság és az újjáépítés területén. Costa elmondta: megbízatásának kezdete óta négyszer járt Ukrajnában, hogy megerősítse az EU elkötelezettségét az ország mellett. Emlékeztetett, hogy az Európai Tanács decemberben 90 milliárd eurós közös hitelprogramot hagyott jóvá, amelyet az uniós költségvetés garanzál, és amely Ukrajna pénzügyi szükségleteinek fedezését szolgálja a következő két évben. „Teljesíteni fogjuk ezt a vállalat, amelyet az uniós vezetők közösen tettek” – fogalmazott, majd hozzátette: az EU-nak továbbra is nyomást kell gyakorolnia Oroszországra annak érdekében, hogy igazságos és tartós békéről tárgyaljon, amelyet Ukrajna is elfogadhatónak tart, és amely nem veszélyezteti Európa biztonságát. Costa reményét fejezte ki, hogy az EU hamarosan jóvá hagyja a jelenlegi szankciók meghosszabbítását, valamint egy újabb szankciós csomagot is. Beszédében

hangsúlyozta továbbá: az Európai Uniónak többdimenziós külpolitikát kell folytatnia, és aktívan együtt kell működni a nemzetközi közösséggel a nemzetközi jog és az ENSZ Alapokmányában rögzített elvek védelme érdekében. „Az Európai Unió érdeke, hogy a világ szabályokon alapuló és együttműködésre épülő maradjon, valamint, hogy elkerüljük a globális szétfűrészt” – mondta.

Az EU külpolitikájával kapcsolatban Costa kiemelte: bár a 27 tagállam eltérő történelmi és földrajzi tapasztalatai miatt nehéz közös álláspontot kialakítani, ez a sokszínűség egyben az unió egyik legnagyobb erőssége. „Európa olyan, 360 fokos perspektívával rendelkezik a világra, amellyel egyetlen más szereplő sem” – fogalmazott, majd hangsúlyozta, hogy Európa földrajzi helyzete miatt egyszerre kapcsolódik Afrikához, Amerikához, a Közel-Kelethez, Ázsiához és az Északi-sarkvidék térségéhez is, amelyekkel történelmi, kulturális, gazdasági és diplomáciai kapcsolatok kötik össze.

A közel-keleti helyzettel kapcsolatban Costa kijelentette: a térségben kialakult válság gyökereit Irán felelőssége egyértelmű, ugyanakkor az egyoldalú fellépés nem jelenthet megoldást. Iránnak és szövetségeseinek – köztük a Hezbollah libanoni síita fegyveres szervezetnek – véget kell vetniük a térség más országaiban indított támadásainak – mondta az Európai Tanács elnöke, aki azt is kiemelte, hogy Görögország, Franciaország, Olaszország és Spanyolország gyors katonai reagálása, amely Ciprus védelmét szolgálta, jól mutatja az európai stratégiai autonómia és szolidaritás erősödését. Hozzátette: az Európai Unió minden felet maximális önmérsékletre szólít fel, és a tárgya-

lásokhoz való visszatérést sürgeti. Hangsúlyozta: a civil lakosság védelme, a nukleáris biztonság garantálása és a nemzetközi jog tiszteletben tartása kulcsfontosságú a további eskaláció elkerülésének érdekében, és arra is figyelmeztetett: a konfliktus kiszélesedése súlyos következményekkel járhat nemcsak a Közel-Kelet, hanem Európa és a világgazdaság számára is, különösen a Hormuzi-szoros blokádja miatt.

Costa beszédében az EU globális partnerségi hálózatának bővítését is kulcsfontosságúnak nevezte. Mint mondta, az unió jelenleg a világ legkiterjedtebb kereskedelmi megállapodási hálózatával rendelkezik, amely mintegy 80 partnerre terjed ki, és további 27 országgal folynak tárgyalások vagy ratifikációs folyamatok; ezek között említette Mexikót, Ausztráliát, Indonéziát, Thaiföldet, a Fülöp-szigeteket és az Egyesült Arab Emírségeket. Hangsúlyozta: az EU–Mercosur és az Indiával kötött kereskedelmi megállapodások jelentős geopolitikai áttörést jelentenek, mivel együtt mintegy 32 országot és közel hárommilliárd embert érintenek. A továbbiakban Costa beszélt az EU bővítéséről is, amelyet az unió egyik legfontosabb stratégiai befektetésének nevezett. Ukrajna csatlakozási kérelme új lendületet adott a bővítési folyamatnak, amely Moldova és a nyugat-balkáni országok számára is új perspektívát nyit. „A bővítés Európa egyik legsikeresebb stratégiája, amely erősíti a demokráciát és a jogállamiságot, miközben kiterjeszti a közös értékek és a közös jólét térségét” – fogalmazott.

Azt is hangsúlyozta: a gyorsan változó nemzetközi környezetben az Európai Uniónak egyszerre kell erősítenie védelmi képességeit és gazdasági versenyképességét. Mint mondta, míg 2025 az európai védelem éve volt, 2026-nak Európa versenyképességének évévé kell válnia, mivel mindkettő alapvető pillére az unió szuverenitásának. (MTI)

ORSZÁG – VILÁG

Tavaszi nap-éj egyenlőség

Ritka csillagászati jelenség, a Vénusz és a vékony holdsarló együtt állása lesz szabad szemmel is megfigyelhető március 20-án, a csillagászati tavasz első napján. Romániai idő szerint 16:46 órákor következik be a tavaszi nap-éj egyenlőség, ekkor köszönt be a csillagászati tavasz. Ezen a napon az éjszaka és a nappal hossza pontosan megegyezik, ezután fél éven át a nappalok hosszabbak lesznek, mint az éjszakák. A jelenség naplemente után, fél 8 körül szabad szemmel is megfigyelhető lesz a nyugati horizont közelében. A vékony, 3 százalékos ívnek látszó holdsarló 15 fokos magasságban figyelhető majd meg, míg a Vénusz (Esthajnalcsillag) tőle 5,1 fokkal balra és alacsonyabban helyezkedik el. A Vénusz a Hold alatt egy ragyogóan fénylő, csillagszerű égitestnek tűnik majd, ami fényesebb, mint bármelyik csillag. Az égitest februárban bukkant ki a Nap mögül. Esthajnalcsillagként május végéig egyre magasabba emelkedik, és egyre jobban megfigyelhető lesz. A páros szabad szemmel is látható lesz, és tiszta égbolt esetén, kézi távcsővel akár az úgynevezett hamuszürke fény, a holdkorong sötét oldalának halvány derengése is megfigyelhetővé válik. A jelenség megtekintéséhez a csillagászok nyílt, takarásmentes, szabad horizontú helyet javasolnak, mivel az égitestek viszonylag alacsonyan járnak majd a horizonthoz közel. (MTI)

Augusztus végéig megnyitják az A7-es autópálya egyik szakaszát

A moldvai (A7-es) autópálya második, Adjud és Răcăciuni (Külsőrekecsin) közötti szakaszának építési munkálatai több mint 90 százalékban elkészültek, így augusztus végéig megnyithatják a forgalmat – jelentette be szerdán a közúti infrastruktúra-kezelő társaság (CNAIR) vezérigazgatója. Cristian Pistol szerint jelenleg a kopóréteget öntik a sztrádaszakasz utolsó két kilométerén a Bákó megyei Szászút és Berești között. Az UMB Spedition román vállalat jelenleg több mint 350 munkással és több mint 100 munkagéppel dolgozik, hogy az Adjud és Răcăciuni közötti 21,78 kilométeres szakaszt mielőbb át lehessen adni a forgalomnak, és az utolsó simításokat végzik. A Bákót Focșani-nal összekötő A7-es sztráda második, Domnești Târg és Răcăciuni közötti szakaszának hossza 38,78 kilométer, amelyből tavaly Domnești és Adjud között egy 17 kilométeres szakaszt megnyitottak már a forgalom előtt. A moldvai autópálya építését az EU helyreállítási alapjából finanszírozzák. (Agerpres)

Nincs terrorveszély Romániában

A Román Hírszerző Szolgálat (SRI) szerdán közölte, hogy a nemzetközi biztonsági helyzet alakulását elemezve egyelőre nem indokolt a terrorfenyegetettségi szint emelése Romániában, az országban továbbra is a kék jelzésű (óvatos) terrorriasztási szint van érvényben, amelyet addig tartanak fenn, amíg a hazai és nemzetközi partnerek keretében rendelkezésre álló információk nem utalnak terrorcselekmény elkövetésének fokozott kockázatára Románia területén. Az SRI emlékeztetett arra, hogy terrorelhárító egységei megelőző jelleggel, sajátos módszerekkel lépnek fel a terrorizmus ellen. A hazai és nemzetközi partnerekkel folytatott együttműködés biztosítja a terrorfenyegetések azonosítását és az ellenük hozott intézkedések összehangolását. (Agerpres)

Meghalt egy katonai pilóta

A védelmi minisztérium tájékoztatása szerint a 30 éves Octavian Palferent százados ki akart menteni egy kutyát a bázis területén levő víztartályból. Egyik közelben tartózkodó kollégája kihúzta a vízből a pilótát, és társaival együtt már a mentősök kiérkezése előtt elkezdték az újraélesztését, de nem sikerült megmenteni az életét. Octavian Palferent az aranyosgyéresi 71-es számú légi bázis pilótája volt. Az illetékes szervek vizsgálják az eset körülményeit. (Agerpres)

Hatvan százalékkal csökkent a súlyos közúti balesetek száma

Romániában 60 százalékkal csökkent a súlyos közúti balesetek száma 2019-hez képest, a halálos áldozatok száma pedig 30 százalékkal mérséklődött – jelentette ki szerdai sajtótájékoztatóján Eduard Mirițescu, a Román Rendőrség vezetőjének helyettese.

A rendőrtiszt emlékeztetett arra, hogy a 2022–2030 közötti időszakra szóló országos közlekedésbiztonsági stratégia szerint Romániának 2030-ig a felére kell csökkentenie a közlekedési balesetek halálos áldozatainak és súlyos sérültjeinek számát a 2019-es szinthez képest. Rámutatott arra, hogy az adatok szerint a súlyos balesetek száma már most a célul kitűzött szint alá esett vissza. Mirițescu tájékoztatása

szerint a csak anyagi kárral járó balesetek száma az elmúlt hat évben enyhén nőtt, de a halálos áldozatok száma 2024-hez képest 12,5 százalékkal, 2023-hoz képest pedig 16 százalékkal csökkent. Ugyanakkor európai összehasonlításban Románia továbbra is az élmezőnyben van a közúti halálozások arányát tekintve: 2019-ben 96 haláleset jutott egymillió lakosra, 2024-ben viszont 78, miközben az uniós átlag 51-

ről 44-re csökkent. A rendőrtiszt szerint az elmúlt években a legsúlyosabb balesetek fő okai változatlanul a gyalogosok szabálytalanságai, a gyorsajtás, a kerékpárosok szabályszegései és az elsőbbségadás elmulasztása. Mirițescu beszélt arról is, hogy az elmúlt három évben több mint 50 ezer vezetői engedélyt vontak vissza különböző okokból. Az érintett sofőrök közül mintegy 20 ezren később visszakeresték a jogosítványukat, közülük azonban 825-en ismét közlekedési bűncselekményt vagy alkoholfogyasztással kapcsolatos szabálysértést követtek el. (Agerpres)

Az őrzők

(Folytatás az 1. oldalról)

egykor eleink éltek, vagy jelenleg mi élünk, már más fennhatóság alatt vannak. És még mindig több a közös bennünk, mint az elfoglaló vagy a befogadó ország népeivel. A születés által alanyi jogon járó állampolgárság adott. Az ezen alapuló szavazati jog pedig az adott ország törvényhozó testülete által biztosított felhatalmazás, ami nem feltétlenül jár. Ez vitatható, és a mindenkor jogalkotó – bármely demokratikus ország parlamentje – hatáskörébe tartozik. Az állampolgárok számára pedig a legnagyobb lehetőség, hogy kifejtsek véleményüket a politikai irányultságról, az országlásról, kormányzásról, legyen az

helyhatósági, országgyűlési vagy referendum valamilyen közügyben. És mindenkinek egyéni joga, döntése, hogy él-e ezzel vagy sem. Erkölcsjogi kérdés, hogy egy politikai hatalom, konstrukció mennyire ad lehetőséget erre azoknak, akik nem rendelkeznek állandó lakcímmel az adott országban belül, és nem adóznak. Mert ugye az állampolgárság – adott esetben – nem csak (állami) védelmet jelent, hanem kötelezettséggel is jár. A kérdésről nemcsak a magyar–magyar viszonylatban, hanem akár román–román viszonylatban is beszélhetünk, hiszen a legutóbbi államelnök-választásokon is kitűnt, hogy mennyire számít a diaszpóra szavazata, illetve azon is elgondolkozhatunk, hogy a moldvai állampolgároknak mennyire eljárással megadott romániai állampolgárság miként lehet valamikor sorsfordító, akár a romániai magyar közképviselőre nézve is.

AZONBAN, azon vitatkozni és abban kételkedni, hogy ki az (igazi) magyar a Kárpát-medencében vagy akár a diaszpórában, oktondiság, egyenesen rosszindulat. Nem akarom felsorolni az „elcsatolt országrészek” azon történelmi eseményeit, az egykori konkrét tényeket, vagy a jelenleg is a mindennapokban megtapasztalható küzdelmet, ami igazolja, hogy néha jobban ki kellett állnunk a magyarságunkért, mint azon anyaországiak, akik ma ebben kételkednek. És ne feledjük, hogy azok is, akik ma Nyugat-Európában, Ausztráliában, Amerikában és szerte a világban élnek, elsősorban azért távoztak, mert mertek kiállni a magyarságukért, a szabadságukért (az 1956-osok), és továbbra is őrzik mindazt, ami megerősíti az összetartozást.

A hangzatos ünnepi beszédek mellett a kételkedők gondoljanak azokra, akik még mindig a barikádokon állnak a végeken. Ők az őrzők.

Kedvezmény a fogyatékkal élőknek

(Folytatás az 1. oldalról)

– A sürgősségi kormányrendelet 15, illetve 25 százalékos csökkentést ír elő az épületadó esetében, Marosvásárhelyen hogyan alakul az adócsökkentés?

– Általában tévesen fogalmazzuk, mert valójában az ingatlanadó kiszámítási képletében alapul vett ingatlanérték csökken. A csökkenés 15 százalék azoknál az ingatlanoknál, amelyek 50–100 évesek, és 25 százalék a 100 évnél régebbi épületeknél. Marosvásárhelyen a tanácsi határozat értelmében alkalmazzuk ezt a csökkentést, tehát értelemszerűen az adó 15, illetve 25 százalékkal csökken az épületek korának függvényében.

– Hogyan igazolható, hogy hány éves az ingatlanjuk?

– Marosvásárhelyen ezt könnyen be lehet bizonyítani, mert 99 százalékban a telekkönyvekben szerepel, hogy mikor épültek az ingatlanok. Ha ez nincs meg, akkor az építkezési engedélyekből ki lehet deríteni, hogy hány évesek az ingatlanok. Marosvásárhelyen a tömbházak jelentős része több mint 50 éve épült, például a régi Tudorban, a Kövesdombon, a Budai negyedben. Tehát ezekre a lakásokra érvényes lesz a 15 százalékos csökkentés.

– Térjünk rá a fogyatékkal élő személyeknek nyújtott ingatlan-adókedvezményekre.

– A súlyos fogyatékkal (grav) élő személyek tulajdonában vagy társtulajdonában levő épületekre 50 százalékos, míg a fokozottan sérült (accentuat) személyek tulajdonában levő lakásokra 25 százalékos kedvezmény jár. Ezt a kedvezményt megkapják azok is, akik sérült személyeket gondoznak. A lakóépületekhez tartozó telkek adóit ugyanolyan arányban csökkentjük, mint az épületadókat, a súlyos fogyatékkal élőknek 50 százalékkal és a fokozottan sérülteknek 25 százalékkal.

– Hogyan alakulnak a gépjárműadók?

– A gépjárművek esetében a törvény megadta a lehetőséget, hogy a minimális adót számítsuk. Például a nagyobb lökettérfogatú gépkocsik esetében az adók idén kisebbek lesznek, mint tavaly. Egy Euro 6-os, 2000 köbcentis gépjármű esetében például 226 lej lesz az adó, ha március 31-ig befizetjük. A súlyos fogyatékkal élő személyek tulajdonában levő, 2000 köbcentisnél kisebb gépkocsikra 50 százalékos kedvezményt számolunk. A fokozottan fogyatékkal élők esetében ez a kedvezmény 25 százalékos lesz. Az újjászámolt gépjárműadókat március 16-ától, hétfőtől lehet majd befizetni, addig a hivatal minden gépkocsi adóját át kell számolnia. A helyi adóigazgatóság honlapján (dfltm.ro) van egy autóadó-kalkulátor, ezzel mindenki kiszámíthatja, hogy mennyi lesz az autóadója. Ha valaki online szeretne fizetni, akkor az adókalkulátor által adott összegnek találnia kell a ghiseul.ro-n megjelent összeggel. Ha nem talál, akkor meg kell nézzük, hol történt a hiba.

– Vannak, akik már kifizették az adókat. Visszaigényelhető a különbözet?

– A módosítások a teljes 2026-os évre érvényesek. Azok a személyek, akik már befizették az adókat, a különbözetet visszaigényelhetik, illetve kérhetik ennek beszámítását a hátralékok törlesztésére vagy a következő évi adóba. A visszaigényléshez ki kell tölteni egy kérvényt, amit az adóigazgatóság honlapjáról (dfltm.ro) lehet letölteni. Ezt e-mailben vagy személyesen lehet benyújtani a hivatalhoz.

– Év elején már írtunk róla, de mivel az emberek

Fotó: Nagy Tibor

általában az adóval együtt törlesztik a szemétdíjat, ejtsünk szót arról is, hogyan alakultak ezek a díjak idénre.

– Tavaly decemberben döntött a tanács arról, hogy az ideai szemétdíj Marosvásárhelyen személyenként 16,8 lejről 15,5 lejre csökkenjen. Ez a szelektív hulladékgyűjtés eredménye. A súlyos és fokozottan fogyatékkal élőket, a háborús veteránokat, deportált személyeket felmentették a szemétdíj kifizetéséről. Az új tanácsi határozat értelmében a szemétdíjat csak abban az esetben kell befizetni, ha a szolgáltatást ténylegesen igénybe veszik. Eddig minden ingatlan esetében egy személyre ki kellett fizetni a szemétdíjat, még akkor is, ha nem tartózkodott ott senki. Az ideiglenesen használt ingatlanok esetében – nyaralók, üres lakások – a szemétdíjat nem számolják fel, ha a tulajdonos bejelenti, hogy az ingatlan nem állandó lakhely. Ezt a helyi adóhivatalban kell bejelenteni. A nyilatkozatot le lehet tölteni a honlapunkról, és e-mailben is lehet küldeni. Másik kedvezmény, hogy azok a háztartások, amelyekben háromnál több kiskorú gyermek él, a negyedik és a további gyermekek után nem kell szemétdíjat fizessenek. A cégek, intézmények, egyesületek és alapítványok szemétszállítási díját a valós hulladékmennyiség alapján számítják. Minimális mennyiségként a cégeknek és intézményeknek évi egy köbmétert számítanak fel, az egyesületek és alapítványok esetében ez a mennyiség egy fél köbméter – tájékoztatott Szóvérfi László, a Marosvásárhelyi Adó- és Illetékügyi Igazgatóság igazgatója.

Azok az adófizetők, akik nem az online fizetést választják, hétköznaponként reggel 8 órától három helyen fizethetik be a helyi adókat: a Hangya utca 2. szám alatt hétfőn és szerdán 14 óráig, kedden és csütörtökön 8–15.30 óráig, pénteken 13.30 óráig. A polgármesteri hivatalban mindennap egy fél órával tovább tart nyitva a pénztár, hétfőn és szerdán 14.30 óráig, kedden és csütörtökön 16 óráig, míg pénteken 14 óráig. A Cutezanței utcában, a Gyémánt piac melletti pénztárban 12 és 12.30 óra között ebédszünetet tartanak. Itt hétfőn és szerdán 14.15 óráig, kedden és csütörtökön 15.30 óráig, pénteken pedig 13.15 óráig tartanak nyitva.

Együtt folytatjuk!

Országos tájékoztató kampány a kifizetési kérelmek benyújtásáról

A Mezőgazdasági Kifizetési és Intervenciós Ügynökség (APIA) március 5-én az Együtt folytatjuk jelmonddal elindította az országos tájékoztató kampányt a kifizetési kérelmek benyújtásáról.

Ez év március 16. – június 5. között a kifizetési ügynökség (APIA) megyei és helyi központjai tájékoztató üléseket szerveznek a gazdák számára, hogy felvilágosítást nyújtsanak a támogatási intézkedések feltételeiről (növénytermesztési és állattenyésztési ágazat), valamint az ehhez szükséges dokumentumokról. Segítenek a 2026-os kifizetési kérelem helyes kitöltésében és a területek azonosításában az AGI Online alkalmazásban. Továbbá tájékoztatják a gazdákat a különböző feltételek szabályokról (SMR és GAEC), valamint a szociális feltételek előírásairól. Tudni kell, hogy kötelezően fel kell frissíteni a mezőgazdasági nyilvántartásban szereplő adatokat. Ugyanakkor az állattartóknak hasonlóképpen meg kell újítaniuk az országos adatbázisban (BND) szereplő adatokat, a gazdaságkodót és a létszámot is.

A kifizetési kérelmet, beleértve a területnyilatkozatot is, az AGI Online térinformatikai alkalmazásban ki kell kitölteni az APIA www.apia.org.ro honlapján elérhető útmutató szerint az alábbi linken: <http://agi.apia.org.ro/ipaonline>

Március 4-től már lehetőség van a 2026-os kérelemhez tartozó parcellák frissítésére és digitalizálására az AGI Online alkalmazásban, míg március 16-tól aktiválásra kerülnek a támogatási kérelmek benyújtásához és az ellenőrzések elvégzéséhez szükséges folyamatok. Az állattenyésztési támogatási rendszerek igénylésekor a gazdálkodók az adott ágazatra vonatkozó külön nyilatkozatot kell kitöltsenek az APIA munkatársaival előre egyeztetett időpontban, mielőtt belépnek az AGI Online alkalmazásba.

Egyetlen kifizetési kérelmet kell benyújtani, akkor is, ha a ké-

relmező több településen vagy megyében használ mezőgazdasági területet és/vagy rendelkezik gazdasággal. A kérelem kitöltésekor az APIA kedvezményezett gazdái frissítik adataikat a 2026-os kampányra vonatkozóan. Ilyen esetben a Mezőgazdasági Kifizetési és Intervenciós Ügynökség (APIA) azt ajánlja a gazdálkodóknak, hogy ellenőrizzék a polgármesteri hivatalnál, ahol a földterület nyilvántartásba van véve, hogy az adatok megfelelően szerepel-e a mezőgazdasági nyilvántartásban vagy sem. Győződjenek meg arról, hogy a földhasználatot igazoló dokumentumok érvényesek a kérelem benyújtásának időpontjában. Ellenőrizzék az állatok adatainak frissítését az országos adatbázisban (BND), amennyiben állattenyésztéssel foglalkoznak. A dokumentumok jogszerűségéért és érvényességéért a gazdálkodó és/vagy esetenként az azokat kiállító hatóság a felelős. A kifizetési kérelem aláírása kötelező. Az APIA ösztönöz az elektronikus aláírás használatára, mert modern és hatékony eszköz a kérelmek benyújtási folyamatának befejezéséhez.

– A 2026-os kampány keretében az APIA célja nemcsak a teljes és átlátható tájékoztatás biztosítása, hanem a gazdálkodókkal való partnerség megerősítése, amely a szakmaiságon, a felelősségen és a folyamatos kommunikáción alapul. Biztosítjuk a gazdálkodókat teljes támogatásunkról a 2026-os kampány keretében kezelt támogatási intézkedések (amelyek a mellékletben szerepelnek) igénybevételéhez, és kérjük őket, hogy tartsák be az APIA által megadott időpontot és órát a kifizetési kérelem benyújtásakor a 2026. március 16. – június 5. közötti időszakban. A kampányhoz kapcsolódó tájékoztató anyagok az intézmény honlapján, valamint az APIA megyei és helyi központjaiban érhetők el – tájékoztatott Kerekes Melinda, az Országos Mezőgazdasági Kifizetési és Intervenciós Ügynökség (APIA) gazdasági-pénzügyi igazgatója. (v.gy.)

CSÜTÖRTÖKI KIMENŐ

Sebestyén Mihály

Minden egy ugrással kezdődött. Az ember (az ő, mindannyiunk őse és elődje) felugrott, és egy röpke pillanatig a levegőben volt, majd visszaesett a földre. Vagy leugrott egy magasabb szikláról, dombról, kitüremkedésről. Pillanatokig madárnak érezhette magát, és tételezzük fel, hogy szerencsésen, épkézláb földet fogott. Ez volt az első kísérlet a szabadulásra. Leugrózni a gravitációt, amit akkor még nem tudott megnevezni, csak rabja volt és maradt. A földvonzást a fizikusok nevezték meg. Számították ki, tették kötelező tananyaggá, és a léghajózás óta, de leginkább a XX. században sikerült kiszabadulni belőle az emberiség kiválasztott és alaposan felkészített egyéneinek – az űrhajósoknak. Egész ipar- és tudományág, bázisok, kozmoszvárosok, kilövőkomplexumok épültek ki és szaporodnak a föld-rabság legyőzésére. (Ezzel ellen-

tétes – a parasztság ősi földhétsége, amit a földreformok sem tudtak megnyugtatóan csillapítani.)

Úrutazásokról jut eszembe, hogy Valentyina Tyereskova, akit úgy hordozott körbe a föld kerekén a szovjet állami és pártpropaganda, mint az első nőt, aki kijutott a kommunizmusból a kozmoszba, magyarán megszabadult a Föld vonzásától néhány tíz körre, most a moszkvai dumában az egyik ultraortodox párt képviselőjeként a pravoszláv egyház egyedulalmáért, a lélek röghözkötöttségéért harcol.

A második szabadságharc az ember függetlenségéért folyt. Az egyén függetlensége volt a tét. Ősünk egyedül akarta elejteni a kardfogú tigris vagy a kardszárnyú delfint és egyéb ragadozókat, de rájött, hogy ez lehetetlen, és feladva szabadságvágáját, inkább beállt a hordába. Tagja lett egy közösségnek, engedelmeskedett egy másik vadásznak vagy

vadásznak a siker érdekében. Ebből aztán a filozófia megalkotta azt a közismert tételt, miszerint a szabadság a szükségszerűségek felismerése és elfogadása. Ehhez alkalmazza életét, és állítólag boldog, vagy ekképpen boldogul a társadalomban.

Szabadságharcot vív a kamasz, amikor a szülői „szarnokság” láncait akarja lerázni. Rázza ketrece rácsait – mondanánk cinikusan. Legtöbbször sikerül, az illető kilép a nagybetűs ÉLETbe, a kései megbánással nem is gondol. Jön az magától.

Próbálgatjuk mások türelmét, engedékenységét, meddig nyújtózhatunk a takarónkon túl. Vagy megy, vagy elbukunk. Türellem és idő kérdése, mikor ismerjük fel képességeink és szabadságunk határait. A legtöbb ember meglepészik aktív keresőként a 24 nap szabadsággal, amit egy tengerparton vagy síparadicsomban tölt el. Nem ki-mondottan szabadságharcos alkat.

Vannak aztán a történelmi jelentőségű szabadságharcok, amelyeket az utókor megünnepel, állami ünnepé avanszál, tanulnak róluk, verseket írunk róluk, hozzájuk, regényekben mesélik el legendáikat, tudományos kutatás és konferenciák tárgyai lesznek, és ünneplik a szabadsághősöket, akik elestek „ott a harc mezején”. Ezek a szabadságharcok rendszerint más népek és (érdek)csoporthoz tartozók, egyáltalán nem azt jelentik, mint az ünneplőknek. Hogy mást ne mondjak, emitt törökverő vitézek, amott szultánok imádása folyik. Utacákat neveznek el, vagy utcaneveket tiltanak be ugyanarról a szabadsághősről lévén szó egy adott nagyobb földrajzi térségben. (Mondjuk, Közép-Kelet-Európában.) Csak az előjelek mások. Itt pozitív, amott negatív. Zágráb főterén ott áll a horvátok által tiszteletben tartott Josip Jellačić szobra. Míg minden magyar város főterén (sőt még Vásárhelyen is egykor) virágot vihetsz Kossuth Lajos, Bem, Petőfi szobortalapzatára.

Szabadságharcaink

SZERKESZTETTE: BODOLAI GYÖNGYI

Betegség, orvosok, orvoslás a magyar irodalomban (77.)

Emberi valóság és „istentörténet” találkozása

Kiss Zsuzsánna

Egy lelkészcsalád tragédiája 822 bekezdésben

Városunk szülötte, a testvérei által kiskorában Radarfülnék hívott Visky András (Marosvásárhely, 1957. április 13. –) írói, dramaturgi, szerkesztői és egyetemi tanári pályája révén sokunk jó ismerőse. *Kitelepítés* (Budapest, Jelenkor, 2022) című lágerregénye nem könnyű, mégis felemelő és lebilincselő olvasmány. Nem könnyű olvasmány, mert története a legkisebbik gyermek szemzőgéből 822 számozott bekezdésben, szinte egy szuszra, egyetlen be nem fejezett mondatdát... tágitott szövegfolym. Nem könnyű, de fontos, sőt húsbavágó olvasmány, mert a Duna-deltai román gulágon játszódik, s mint ilyen, tele van kegyetlen, méltatlan, igazságtalan történesekkel. E történesek sokak életét keréketörték, mindannyiunk múltját így vagy úgy beárnyékkolták. S minél homályosabbak az ismereteink az emberi történelem egy-egy távoli, avagy éppen közeli, minket érintő iszonytatóról, annál nagyobb árnyékok leselkednek jelentünkre és jövőnkre.

A hétgyermekes apát börtönbe vetik, családját a Duna-deltába telepítik

Visky András *Kitelepítése* ugyanakkor mégsem „csak a borzalomról” szól, hanem az emberi valóság és az istentörténet váratlan vagy éppen várva várt találkozásait dokumentálja egy ún. apatörténetben, egy magát naívnak tudó elbeszélő hangján. Ez a regényíró elbeszélő, persze, nagyon sokat tud: a gulárról, a Bibliáról, a regényírásról, Kuncz Aladár vagy Kertész Imre műfajilag elődregényéről, stb... Emlékezőse fonálán visszakereszkedik a fájdalmas múltba, oda, ahol a történelem az ő családjá számára rettenetesen szorító, visszavonhatatlanul személyes sorssá vált. Ismeretes, hogy az 1956-os magyar forradalom ürügyén „a Román Munkáspárt ráfordult a magyar kérdésre” (Visky, *Kitelepítés*, Budapest, Jelenkor, 2022, 12. bekezdés, 15. oldal). E „ráfordulás” tervezett és jól szervezett részeként, egy délután Nagyszalontán a Crişana Tartomány Titkoszolgálat tisztjei a fiatal lelkész édesapát, Visky Ferencet beidézik a Trandafir (Rózsa) fedőnevű K-lakás földszinti apartmanjába. És a köztisztletnek örvendő fiatal lelkész ott helyben megkínózzák. Gyötrelmes kiáltásából, ordításából, sőt üvöltéséből a K-lakáson kívül várakozó feleség azt érzi, hogy férje addig számára ismeretlen hangjából kiszolgálattottság és magány árad:

„mintha életében először vető-

dött volna fel benne, hogy nincs Isten, vagy ha van, nem mindig létezik, azaz hogy Isten létezése legmélyén az istenhány szivárványos térségei derengenek, Isten elhallgatott előle valamit, adta tudtul ez az ordítás” (Kitelepítés, 2022, 30. bekezdés, 25–26. oldal)

Visky Júlia ez idő tájt, a kínvallatás délutánján hetedik gyermekét, Andrást, a későbbi író még javában szoptatná, ha hirtelen el nem apadna a teje... Visky Ferencet huzsonkét évre szóló ítélettel bebörtönzik. Feleségét pedig, aki hozzá Budapestről jött férjhez a Partumbá, Júliát „deós”-nak nyilvánítják (cu Domiciliu Obligatoriu), s hét gyermekével együtt a Duna-deltába telepítik. A mindent feltárni akaró emlékezés fonálán a lírai hangvételű elbeszélő a fogolytábor „díszletei” között a sokféle egymástól különböző „deós” túlélési vágyát, sorsközösségét, csüggedését és kitarását mutatja be, illetve a fogolytábor nyűgeit semmisnek tekintő reménykedő hit útját és a lélek szabadulástörténetét ábrázolja.

Élet és halál a lágerbéli végszükségletében

Visky András szándéka szerint „boldog könyvet” akart írni, hogy az elhallgatott múlt sebei végre beforrhassanak. A regény központi hőse egyszerre testesíti meg a valóságos és a természetfeletti, metafizikai, isteni dimenziót. Mert Júlia, a törékeny édesanya, aki egész nap nádat vág vagy búzát csépel karhatalmi felügyelet mellett, maga az eleven hit forrása gyermekeinek és bizony, többeknek is a lágerben. Kiegészíti őt hűséges cselédje, Nényu, aki a hatóságokkal dacolva, önként utazik a családdal a száműzetésbe. A tiszteletes úr letartóztatása előtt hűséget fogadott a Visky családnak, ezért vállalja a rabságot, és segít túlélni akkor is, amikor Júlia már-már csak igével táplálhatja gyermekeiket... A fiatal felnőtként Budapesten megtért Júlia alkatalg idealista; nemcsak mondja gyermekeinek, hogy egyetlen otthonuk a Szentírás, hanem a végső nélkülözésben ezzel erősíti őket... Élet és halál közel áll egymáshoz a Duna-deltában. Temeetlen holtak, vízbe lőtt emberek, éhhalál, fagyhalál, öngyilkosság, depresszió, idegbaj, rothadó sebek, tüdővérzés: mindennapos események.

Az apátlan Visky gyermekeket is sok baj látogatja, de intenzív lelki életük révén a legnehezebb bajban sem csak a rögválóságban élnek:

„Apánk a börtönben kötött ki, mi meg a temetlen holtak Kék Duna-parti lágerében egy földbe vájt végszükségletében, halálos, de végső soron nem vészes ez az egész [...] sötét időkben a megaláztatott és ki-

Fotó: Füle Tamás

tasztítottak között van a helyünk, és még mikor nem sötétek az idők? mikor nem?” (Kitelepítés, 2022, 175. bekezdés, 99–100.)

A kis András nem emlékszik édesapjára. Ez fölös szorongással és büntudattal tölti el a lágerlét keretei között kialakulható „keskeny” énképen túl:

„az apa szóról a börtön jut az eszembe, a börtönt jól el tudom képzelni, pedig sem az apám, sem pedig a börtönt nem láttam soha [...] ezzel a tudással születünk és a börtön eleve bennünk van, mindenkiben” (Kitelepítés, 2022, 259. bekezdés, 150.)

A gyermek nevében beszélő felnőtt író azért el-elárlja önmagát, amikor sodró, olykor fúgaszerkeztűen „hangolt” regényében létfilozófiai alaptételeket vet fel, hogy például mi is a fogság, mi a szabadság, és mi az élet értelme:

„amikor megszületünk, minden egyes emberrel világra jön egy jókora büntetés-végrehajtott intézet, egy sokcellás fogda [...] komor börtönörök egyszótagos szavakat vakkantanak bennünk, ettől vagyunk emberek, semmi mástól, arra várnak, hogy valaki szabadon engedjen minket magunkból, de nem jön senki, a velünk született fogság teljeseedik ki bennünk, így telik el, inkább le, mint el, az életünk.” (Kitelepítés, 2022, 260. bekezdés, 150–151.)

Életveszélyes kalandok, hogyan lehet a sírást visszafojtani

Az elbeszélő szellemi kíváncsiságával párhuzamosan ír Duna-deltai lágeréletük mindennapos hiánybetegségeiről: a reggeltől estig dolgozni hurcolt anya nélkül maradó kisgyermek ríadalmáról, tengődéséről; a kegyelmi ajándékról, hogy Nényu, a „dajka” ott lehet velük; a kétségbeejtő valóságról, hogy drága anyjuk betegten alig viszonolja magát; bebörtönzött édesapjuk magukban elképzelt viszonosságairól. András elképzeli apját hastífuszosan, a kübli mellett várva,

hogy az elkülönítőbe vigyék, s hogy beteg teste elváljon lelkétől... Amikor a Visky gyermekek (is) rühösekké, majd be is tetvesednek, az elbeszélő apja bőrét-haját is elképzeli, amint senyved a tetűtől. A kicsi testvérek ráadásul bepisilnek, van köztük da-dogós, holdkóros, hasmenős. Mind alultápláltak, a fejlődésben lemaradnak. Mégis, mert gyermekek, tanulják a világot. Nemegyszer életveszélyes kalandokba bocsátkoznak. Például izzó karbidot dugnak üvegbe, hogy azt a tengerbe vessék, és így a robbanás halat fogjon nekik... Csakhogy a karbidos üveg a tudós kísérletező, a legidősebb testvér keze között robban fel. A szétrobbanó üveg majdnem kiveri ifjabb Visky Ferenc szemét, majdnem letépi fülét, ujjait, s majdnem tragikus kimenetelű tömegbalészetet okoz:

olyannyira elfogyott az ereje, hogy nem bír meghalni, akárcsak a mi istenünk, lassan száz éve már, hogy bejelentették a halálát, de ő nem tud kimúlni mégsem, Anyánknak viszont már csak a két, fénytelen szemgolyója mozog ide-oda, követi minden mozdulatunkat, a család sorsát az előszülött Ferenc testvér és Lídia nővér vették a kezükbe, katonás rend uralkodott a barakkban.” (Kitelepítés, 2022, 553. bekezdés, 289–290.)

Júlia lágerlakó barátai az erélyes „úr” fogoly, Nadia Russo pilótánő vezetésével megszervezik, hogy a haldokló papnét a szerencsétlen másik fogoly, Marin Pungaş szejekén beszállíttassák a fetești-i kórházba. Igen ám, de a szekérről a kórháziak Júliát „egy kerek vaspetsire tették, s legurigáztak vele a halottak pincéjébe, és magára hagyták, pedig akkor még biztosan élt, mondta Nényu, valamit mondott is, amiből Nényu csak a gyerekek szót értette, Anyánk persze nem emlékszik semmire.” (600. bekezdés, 318.)

Mire a gyermekek a betegszállító szekerező menet után a kórházba érnek, anyjukért csak a hullaházba mehetnek. A pilótánő segédletével egy-egy szál meggyújtott gyertyával a kezükben (csak a „robbantós” Ferenc nem kap gyertyát) ott keresik, suttogva szólongatják édesanyjukat. Ferenc önmagát hibáztatja, hogy édesanyjuk az ő karbidos kalandja miatt adta volna fel konok élni akarását... Aztán ő az, a legidősebb, a félig vaksíra sebesült kiskamasz, aki megbotlik, s úgy talál rá anyja tepsiről lecsüngő kezére!

„a gyertyák megvilágították Anyánk kicsi testét, nekem az jutott eszembe, hogy én is elférnék mellette kényelmesen ezen a hűvös fémtepsin, akkor Anyánk hirtelen nagy levegőt vett, majd remegő tudóvel kilélegezte, mintha sóhajtott volna, Pál testvér a mellére tapasztotta a fülét, mozog, mondta, mozog a szíve!, Anyánk kinyitotta a szemét, ránk nézett, verebecskék, végre értem jöttetek, mondta, mehetünk.” (604. bekezdés, 320–321.)

Édesapa, haza, szabadság, rabság, önismeret

Ezek után a legszebb arany ősz érkezik vigaszul a lágerlakókhöz, bár még tart a rabság s szakadatlan az éhség... Az amnesztia még várat magára. Az elbeszélő lassanként megtanulja a rádió fogalmát és az Európa szót: „európa az egy apaszó, szomorú szó, mint a manna” (706. bekezdés, 381). Sok értékes ember összeroppan vagy bele is hal a végételennek tűnő rabságba, önekik későn érkezik a haza megbocsátó kegyelme... A Visky család szerencsésen hazaérkezik, és a „rezgő szépségű apa” is kiszabadul. Édesanya visszafogott és elégedett mosolyától a szenvedés iskoláját is kijárt kis elbeszélőnek „a boldogok a szelídek, mert ők öröklük a földet öngyilkos tanítása” jut eszébe (714. bekezdés, 386). Lassan megismerheti édesapját, a hazát, a szabadság és a rabság sokféle fokozatát, önmagát. A regény-fuga egyik utolsó, talán legkiemelkedőbb „tétéle” az, amelyben a katonaságig felcseperedett elbeszélő a „ki Erdély?” kérdésre keresi, apja prédikációi nyomán, a választ. Amit csak azért nem idézünk itt és most, mert olyan szép, hogy inkább lapozzák érte fel a kedves olvasók a regényt... Visky András *Kitelepítése* olyan, mint egy lelkigyakorlatos könyv. És már olvashatjuk e regény folytatását, a nemrég megjelent *Illegalistákat* is!

A halottnak hitt anya magához tér

A nélkülözés és a kegyetlen körülmények kikezdi a hitben és élni akarásban kivételesen erős Júlia egészségét. Csontsovány, vészesen vérszegény, szíve ki-kihagy, „rendetlenül kalimpál”, a legkisebb gyermek és a többi mind – éjszánkánként aggódva hallgatja szívverésének kihagyásait. A vérszegénység írjaul a gondos Nényu almát lop, az almák húsába szegeket tűzdel, aztán a vastartalommal gazdagított rozsdavörös almahúst lereszelve erőlteti befele a papné szájába: „kiskanálként az erőltlenül tiltakozó Anyánkba dikálja”. (Kitelepítés, 521. bekezdés, 273. old.) Annyira beteg már Júlia, hogy végrendeletet ír, gyermekeiket mind Nényura hagyja... Az elbeszélés tragikumát, a jó vég tudatában, riadt, abszurd komikum itatja át:

„szegény, szépséges anyácska,

Pakisztán (7.)

Második túranap a Karakorum hegységben

Veress Zsombor

A Jhola tábor volt második éjszánkánk helyszíne, amelyhez kissé le kellett térnünk az ösvényről, a kempinget a Dumordo folyó völgyében, egy forrás közelében találtuk meg. Természetesen ez az életet adó víz is a közeli gleccserek hálózatából származott, de már nem kényeskedtem, fenntartások nélkül ittam, amit a kulacsomba töltöttem, ettem, amit elém raktak.

Virító vadrózsák szürke hegyhátér előtt

A táborból láthattuk a Mango Gusor 6288 méteres hegyes csúcsát, aminek az alakja az Everest közeli Ama Dablam gyönyörű csúcsára emlékeztetett. Ilyen kilátással június 30-án könnyű szívvel vágtunk neki következő túranapunknak, ami az első szakasznál valamivel nehezebb volt, de még mindig csak észrevétlenül emelkedtünk a Braldu folyó völgyében. A nap kitartóan sütött, őrzítő hóhullámmal nehezített ránk. A hegyek kopárak voltak, a táj sivatagos, pedig ott volt lábunk alatt a széles folyó, amelynek ugyan a legfelső szakaszánál jártunk, mégis úgy nézett ki, mint az otthoni folyók az alsó szakaszuknál. Ez azért volt, mivel a folyó egy viszonylag széles völgybe érkezik, lecsökken a szállítókapacitása, lerakja durva hordalékának nagy részét, és a kialakult hordalékiszigetek és zátonyok a folyót jellegzetes ágakra bontják. Az ösvényen belebotlottunk olykor egy olyan „díszletbe”, amely a hazai tájakra emlékeztetett. A rózsaszínen virító vadrózsák felvidítottak, üde színfoltként, kontrasztosan váltak ki a szürke hegy háttérből.

A millióéves kőzet testem részévé vált

A szekérút egy idő után ösvényé szűkült, a terep egyre nehezebbé vált, többnyire köves volt, de olykor bokáig süllyedve slattyogtunk a folyó által hordott nagyon finom homokban. Ez a homokos talaj úgy képződik, hogy a hatalmas gleccserek mozgásuk során a sziklákat kövekké törik, majd egyre kisebb kavicsokká aprózzák, végül finom homokszemcsékké őrölik, akár csak a malomkövek a gabonát. Ezt a löszös anyagot szállítja az olvadákvíz, de annyira finom szemcséjű, hogy a vízben csak nagyon lassan ülepszik le, sokáig marad szuszpendált állapotban. Ezt a zavaros vizet ittuk nap mint nap, így vált a millió éves kőzet testem részévé az évezredek olvadt jég közvetítésével, így épültem belőle, egy kicsit én is hegygé edződtem tőle. De még

a nagy hegyek sem tartanak örökre, semhogy az én mulandó testem. A Karakorum anyaga egykor ismét visszakerül a folyóba, mert „porból lettünk, porrá leszünk”, és tovább az idők szele.

Szédelő, kimerült turisták

Öszvérkaravánok jöttek-mentek, felfelé megpakolva, lefele üresen. Csak nagyon kevés turistát láttunk lefelé jönni, mondhatni azokban a napokban csak a mi csoportunk mozgott a hegyen, s azok, akikkel találkoztunk, mind nagyon ki voltak fáradva, le voltak rongyolódva, szédelegve botladoztak a kimerültségtől. Vajon mi is így fogunk kinézni 1-2 hét múlva? – kérdeztem magamban, de gyorsan elhessegettem a negatív gondolatokat. Ebédünket

Készül a vacsora

ismét utunk felénél, vízparton fogyasztottuk el a megszokott módon, szakácsaink ezúttal is kitétek magukért. Az ebéd – mint már korábban is említettem – rögtönzött táborban készült el. Miközben a szakácsok serénykedtek, leterítették egy sátoranyagból készült nagy leplet, erre matracokat tettek, majd egy abroszt, amelyet úgy terítettek meg, mint otthon az asztalt. Ameddig az ebéd készült, leheveredhettünk a terülj-terülj „asztalka” matracaira, és tálalás után félig ülő, félig fekvő helyzetben, akár guggolva kanalizagattuk be a gőzölgő finomságokat. Természetesen akkora adagokat készítettek, hogy nekik is jutott, általában az, amit mi kevésbé szerettünk, például a rizses ételek, amelyet ők evőeszközök nélkül, kézzel ettek meg.

Mintha csak a civilizáció előtti időkbe csöppentünk volna

Egy olyan korba, amikor még nem voltunk letelepedve, és vándorlásaink során ott ettünk, ahol megéhezünk, ott aludtunk, ahol

utolért az éjszaka. Sokszor megfigyeltem, hogy amikor embereink pihentek vagy ettek, akkor tipikus kuporgó pózt vettek fel. Úgy összekucorodtak, hogy fenekük szinte a földet érte, karjaikkal átölelve láb-száraikat képesek voltak órákat is emígy egyensúlyozva gubbasztani, nézelődni, néha úgy, mint akiknek egyéb dolguk sincsen. Ezt a testtartást elősegítette kényelmesnek tűnő (egyen)ruházatuk is, amelyet salwar kameeznek neveznek. Ez a régi tradicionális viselet két-három darabból áll, egy bő nadrágból (salwar), egy térdig érő tunikából (kameez, hosszú ujjú, ingszerű ruhadarab) és alkalomadtán egy kiserő sálból (dupatta) is. Minden férfi ilyen ruhát viselt Pakisztánban, a hegyen ez volt rajtuk éjjel-

nappal, két héten keresztül. Praktikus, mert kényelmes, szellős, anyaga általában pamut vagy poliészterek keveréke, kialakítása hosszú, egyenes, elrejtja a testvonalakat, szolid színű (fekete, szürke, barna, kék) vagyis igazodik az iszlám szerénységi elvárásokhoz és a helyi klímához. Gyakran láttam azt, hogy a kameezt nem csak ruhaként használták, ha kellett, beletrölték a kezüket is, ezért aztán a sok maszat után nem is igazán lehetett tudni, hogy milyen volt az eredeti színe, bár piszkospetiségben én sem néztem ki különbül a túra végére. Jellegzetes öltözkéjük egyesek a szintén hagyományos fejedőt, a lapos, puha, kerek sapkát, a pakolt is feltették, amely egyébként éppen Észak-Pakisztánból származik, de Afganisztánban és Észak-Indiában is elterjedt. Ez a sapka amúgy rendkívül praktikus, mert kialakítása lehetővé teszi, hogy lehúzva hideg időben eltakarja a fület és a nyakat, melegebb időben viszont feltekerve lehet használni. Persze, a mi teherhordónk a tradicionális ruháik mellett el voltak látva nyugati turisták által levett márkás szélzsekikkel, baseballsapkákkal is, még jó, mert a tengerszint feletti magasság emelkedésével bizony egyre csípősebbeké váltak az éjszakák, de még a nappalok is. S ha már ruházat, akkor itt kell írnom a cipő kérdéséről is. Minden korábbi hegyi utazásomon megcsodáltam a teherhordók lábbelijét, leginkább azért, mert elképesztően egyszerűek és elnyúttak voltak. Emlékszem, amíg mi minőségi bakancsokban baktattunk, addig a nepáli serpák olyan széttagosított cipőkben szaladgáltak, amilyenekben otthon, falun jártunk ki régen a sáros tyúkudvarra, az andesi kecsuák pedig szó szerint elnyútt strandpapucsokkal, szétrepe-

A Mango Gusor 6288 méteres csúcsa

dezett sarokkal fáradoztak. A pakisztáni teherhordóinkon is láttam csoszogókat, elhordott cipőket, de néhányan olyan gumiszerű anyagból készült cipőt viseltek, amelynek a járótalpa ugyanabból az anyagból készült, mint a felső része, vagyis egybeöntött volt. Ezt a legfeljebb egy-két dollárba kerülő, nagyon hajlékony cipellőt csak a tehetősebb helyiek engedhették meg maguknak, miközben mi több száz dolláros bakancsokkal, túracipőkkel poroszkáltunk. Minden bizonnyal az elkövetkező napok rettenetesen nehéz terepén egy napot sem bírtam volna ki az általuk használt gyenge alkalmatlanságokban, ezért mélyen meghajlok emberi szívósságuk előtt.

Szűrös kinézetű tűhegyes hegycsúcsok, mint a gyermekrajzokon

Délután, 22 kilométeres gyaloglás után érkezünk meg a 3418 méteren fekvő Paiju táborba. Ez a

A Karakorum rendkívül kihegyezett hegycsúcsai

tábor is nagyon szép helyen fekvő, lépcsőzetesen, teraszosan volt kiképezve egy árnyékos ligetben, ahonnan tüneményes kilátásunk nyílt az előtünk magasodó hegyekre. Csak ültünk és bámultuk, nem tudtunk betelni velük. Ennyire kihegyezett csúcsú hegyeket, szó szerint tűhegyes hegycsúcsokat még soha nem láttam. Olyan szűrös kinézetűek voltak, mint azok a hegyes rajzok, amelyeket az óvodás vagy kisiskolás gyerekek rajzolnak. Mintha már úgy születne az ember, hogy valahol nagyon mélyen, elménk ősi magjában el lenne raktározva, hogy hogyan is néz ki egy igazi hegy. Mintha minden gyermek járt volna már a Karakorumban, mintha a Karakorum bérci lennének a valódi hegyek iskolapéldái. De feltevődik a kérdés, hogy miért ennyire kihegyezettek?

Cápa fog hegyláncok

A Karakorum – akár csak a Himalája – annak az ősi „karambolnak” a következményeként tornyosult fel, amely során a hatalmas indiai kontinens nekiütközött a még hatalmasabb eurázsiai kontinensnek, és ennek következtében a lemezrétegek összenyomódtak, a közetrétegek felgyűrődtek. Mindez mintegy 50 millió esztendővel ezelőtt kezdődött a földtörténeti új időben, és a történet nem lehet múlt időbe tenni, hiszen napjainkban is zajlik, a hegyek évről évre növekednek. Ezt az ég felé törekedést azonban valamennyire lassítja a növekedéssel ellentétes hatású erózió, amely koptatja, emészti az elpusztíthatatlannak tűnő sziklabércet. A hegycsúcsoknak van egy réteglapja és egy rétegfeje, amelyek eltérő kőzetekből állnak, és eltérő mértékben pusztulnak. A sok jég, amely a múlt eljegesedései során körbe-

vette őket, minden oldalról beléjük harapott. Ahol a legkeményebb kőzetek voltak, dacoltak a jég erodáló hatásával, és megmaradtak magasaknak, ahol viszont puhább kőzetek voltak, a jég fogást talált rajtuk, és lepusztította őket. Így alakultak ki ezek a képeslapokba illő, cápa fogsorára emlékeztető félelmetes hegyláncok.

A lenyugvó nap sugarai percről percre más köntöst varázsoltak a hegyfokokra, azaz a „hegyfogakra”, s mire a csípős éj meglibentette sötét szárnyait, fellángolt a teherhordók tábor tüze, s én már nem tudtam, hogy mitől borzongok.

E fenséges, inspiráló látvány mágnusként csábított tovább a hegyek belsejébe, kíváncsian, kérdésekkel telve tértünk nyugovóra.

Vajon mit hoz a holnap?

A tradicionális viseletre jól jön még egy kabát

Mit csinál az agy alvás közben?

A cirkadián egyensúlyról Marosvásárhelyen tartott konferencia első napján a bevezető előadás az agy működéséről szólt, célját az élettani háttér megalapozása képezte. *Mit csinál az agy alvás közben? Fázisok, szabályozási hálózatok és alapvető élettani folyamatok* címmel prof. dr. Szilágyi Tibor, a MOGYTTE tanára beszélt, akit arra kértem, hogy a nagyközönség számára is hozzáférhetően foglalja össze mindazt, ami az előadásban elhangzott.

Bevezető előadásom célja az élettani háttér megalapozása volt, amire a többi ismeret ráépülhet. Az alvás egy nélkülözhetetlen jelenség az életünkben, annak ellenére, hogy első ránézésre azt mondhatjuk, hogy életünk egyharmadát elpazaroljuk, holott ez idő alatt számos hasznosabb dolgot is lehetne tenni. Az állatvilágban kockázatot is jelent az alvás, mert az állat könnyebben ragadozók prédájává vagy valamilyen természeti csapás áldozatává válhat. Ennek ellenére minden fajnál megtalálható. Annyira ősi biológiai szükséglet, hogy a természet vállalja, hogy még ilyen körülmények között is muszáj aludni. A különböző fajknál nagyon eltérő az, hogy hogyan alszanak, de minden fajnál, amely idegrendszerrel rendelkezik, megfigyelhető ez az ősi funkció. Még a legprimitívebb lényeknél, például medúzákban is van egy alvásszerű viselkedési forma. Mindez feltehetően oda vezethető vissza, hogy az idegsejtek

nem osztoznak, nem pótolhatók, ezért a karbantartásuk érdekében szükség van bizonyos időre, amikor nem maximálisan működnek, és nem a külvilági ingerekre reagálnak.

Sokáig úgy gondolták, hogy az alvás egy passzív pihenő, mintegy kikapcsolt állapota mind a testnek, mind az agynak, és gyakran a „kis halál” névvel is emlegették. Amióta az elektroencefalográfia, tehát az agy elektromos jeleinek a mérése lehetővé vált az 1920-as években, azóta tudjuk, hogy ez nem így van. Az alvás egy aktív állapot, s bár a szervezetnek a környezethez való viszonya megváltozik, az agy nem áll le, hanem dolgozik tovább, csak valamilyen más üzemmódban dolgozza fel az információt. Napközben, amikor állandóan kell reagálnia a környezeti hatásokra, az agynak nincs ideje a bonyolult információfeldolgozásra. Alvás idején viszont lehetőség van arra, hogy a napközben begyűjtött információt korábbi memórianyomokkal, emocionális összetevőkkel kombinálva valamilyen módon újra feldolgozza. Valószínűleg ezt látjuk az álmok idején is, amikor bizonyos valóságos elemek sok esetben teljesen bizarr kombinációban jelennek meg.

Az alvásnak jól meghatározott szakaszai vannak. Általában az ember nincs köztes állapotban, vagy éber, vagy alvási időszakban van. Az alváson belül is van két alapvetően eltérő szakasz. Az egyik, az úgynevezett mély alvás, amikor csökken az idegrendszer aktivitása, és egy pihenő, karbantartó funkciót lát el. Ilyenkor a szív működés, a légzés is lassul. Ugyanakkor van egy másik alvási

típus, amikor gyors szemmozgások figyelhetők meg, ezért ezt a szakaszt úgy is nevezik, hogy gyors szemmozgású (REM, rapid eye movement) alvás. Ha ebből a fázisból ébred fel az ember, gyakran álmokról számol be. Ebben a szakaszban az elektroencefalogram sokkal inkább az éber állapotra jellemző hullámokat mutatja, ami intenzív agyi információfeldolgozásra utal... Ugyanakkor az izomtónus teljesen elvész, az izomrendszer gátlás alatt áll, ami megakadályozza az álmokban megjelenő mozgások kivitelezését. Feltételezhető, hogy ebben a szakaszban az agy különböző mozgásmintákat vagy élethelyzetekre adott válaszstratégiákat „próbál ki” anélkül, hogy ezek ténylegesen megvalósulnának.

A nappal szerzett információ részben újraszerveződik, új kombinációk jöhetnek létre, ami hozzájárulhat a problémamegoldáshoz és a kreatív gondolkodáshoz.

Nem véletlen, hogy sokszor egy-egy probléma megoldása álmában jut eszébe az embernek. Az „aludjunk rá még egyet” sem alaptalan, mert alvás közben az ébrenléttől eltérő, sajátos információfeldolgozási folyamatok zajlanak.

Állatkísérletekből ismerjük, hogy vannak olyan sejtek az agy-

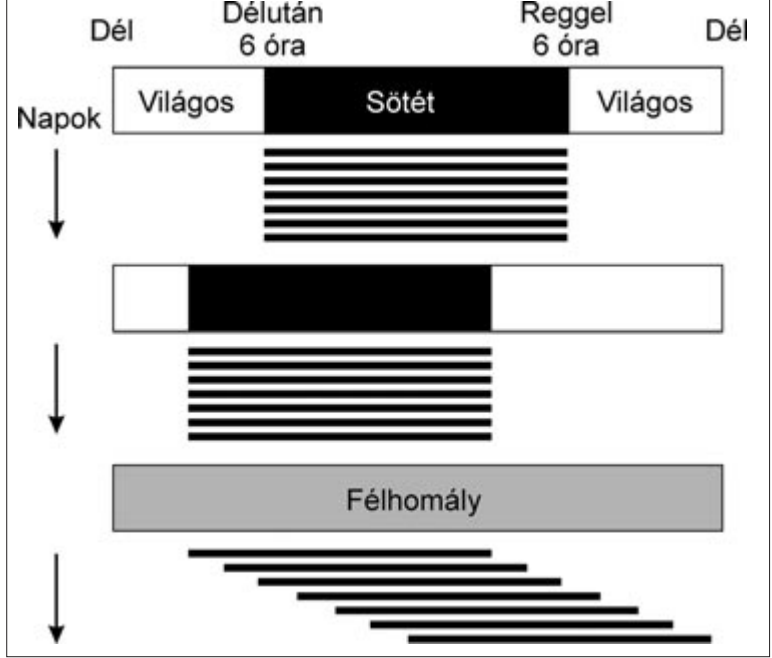
ban, amelyek az állat térbeli helyzetét jelzik, mint egy belső GPS-rendszer. Alvás idején ugyanazok a sejtek ugyanolyan sorrendben aktiválódnak, mint a nappali mozgás során. Ez bizonyítja, hogy alváskor mintegy újrakisíródnak a napi történések, az állat „végigfut” ugyanazon az útvonalon.

Szó volt arról is, hogy hogyan szabályozódik az alvás. Ezt jól meghatározott idegpontok aktívan vezérik. Bizonyos területek károsodása kórosan hosszú alvást, más területek károsodása alváshiányt idéz elő. Ezeket jelenleg már pontosan lehet ismerni: milyen neurotranszmittereket tartalmaznak, hogyan kapcsolódnak egymáshoz, milyen szerepet töltenek be. A modern technika lehetővé teszi, hogy feltérképezzük az olyan központokat is, ahol keverten vannak alvási és ébrenléti elősegítő sejtek. Régebben ezeket nem lehetett tanulmányozni, mert egy-egy terület kiműtése kockázatos lett volna, nem tudhatták biztosan, hogy melyik hatás fog kiesni. Jelen pillanatban már olyan genetikailag beépített ioncsatornákat lehet használni, amelyekkel célzottan lehet bizonyos területen jól meghatározott sejttípusokat aktiválni vagy gátolni, és követhető, hogy ennek milyen következményei lesznek. Ezt már úgy is el lehet végezni, hogy az állat szabadon mozog, a normál életét éli, miközben ezek a méréses zajlanak.

azokat a központokat, amelyek az ébrenléti fenntartónak. Ezen ébrenléti vagy alvási támogató központok között kölcsönös gátlás áll fenn. Ez bistabil rendszerként működik, vagy az alvás, vagy az ébrenléti irányába billen, illetve vagy a REM-alvás, vagy a mély alvás irányába, amelyek között az átmeneti időszak általában rövid.

Sok esetben a nappali cirkadián ritmust egyenlőnek tekintjük az alvás-ébrenléti ciklussal, de ez így pontatlan. Ma már tudjuk, hogy a cirkadián ritmust a minden sejtünkben jelen lévő molekuláris óra szabályozza, ami egy bonyolult génátírásból és fehérjetermelődésből felépülő visszacsatolási rendszer. Ez a belső óra körülbelül 24 órás ritmusban kettyeg, és még sejtenként is működik. Ez egy belső, valószínűleg nagyon ősi program a sejtjeinkben. Ez az óra nem pontos, az egyedi sejtek eltolódhatnak egymáshoz képest, ezért szükség van egy mesterórára, ami a működésüket összehangolja. Ez az agy parányi területén, a szuprachiazmatikus magban található mesteróra, ami a sok kicsi óra működését szinkronizálja. Ez a mag közvetlenül kap jelet a retinától, amelyik a nappal és éjjel során változó fényviszonyokról tájékoztatja. Ez a pálya más, mint a tudatos látás pályája, mert olyan idegsejtek nyulványait tartalmazza, amelyek egyszerre receptorokként is működnek, és továbbítják is az információt. Ezekben egy másféle fotopigment van, amelyik legerősebben a kék fényre reagál, a vörösre nem érzékeny. Ezt felismerve, azért, hogy a cirkadián ritmust ne zavarja meg, számos elektronikus eszköz este átáll egy vörösebb fényre, így ennek a pályának az ingerlése mérsékeltebb.

Ma már nagyon sok mindent lehet tudni ezeknek a folyamatoknak a szabályozásáról. Például azt, hogy az alvás előidézése egy aktív agyi folyamat. Bizonyos agyterületek aktívan tudják gátolni azokat a cirkadián óra és az alvás-ébrenléti fázisa eltolódik hosszú repülőút (jet lag) vagy váltott műszak esetén, ami felborítja a szervezet belső ritmusát, ezért alvászavar, fáradtság, figyelemzavar és általában rossz közérzet jelentkezhet (*bodolai*)

A boldogságkeresés divatja

Albert Ildikó

Elsőre talán nem is tűnik butaságnak vagy elítélendőnek, hisz mindannyian szeretnénk boldogok lenni. A divattá válás ellenében mást jelent, nem kevés hátránnyal: egyrészt a boldogság elérésének vágya, a keresés céljá vált, másrészt a jelenséget kihasználók olyan utakat és módokat kínálnak a boldogság megtalálására, amelyek valójában nem okoznak boldogságot, mert maguk is csak ideig-óráig fennmaradó jelenségek, azaz divatok.

Nem is olyan régen még tudtuk, hogy a boldogság a ritka pillanatok, esetleg rövid időszakok ajándéka, és ezzel egészen jól elvöltünk, egészen addig, míg a pozitív pszichológia és a belőle ihletődő mindenféle guruk, trénerek és előadók ki nem kiáltották, hogy a boldogság mindenkinél joga, és meg is található, ha jól keressük. Filmek, show-műsorok, YouTube-ra feltöltött videofilmecskéék és mindent előzőlő reklámok hirdetik, hogy boldognak lenni jó, hogy életünk értelme a boldogság, és dözölgünk minél többet, legyünk divatosak, gazdagok, menők, és ettől már boldogok is vagyunk vagy leszünk előbb vagy utóbb.

Ha nagyon tudományosnak akarnak mutatkozni, akkor a boldogság mindenekfelettiességét hirdetik azt tanítják, hogy ehhez csak meg kell tanulni *mindenben a jót látni*, illetve igyekezni kell *kielégíteni a vágyainkat*.

Az előbbi a pozitív pszichológia alaptételének a súlyos (és veszélyes) eltúlzása. Utóbbi a mindennapi divat gyakorlatba ültetése: eszerint a boldogsághoz az kell, hogy a divatos ruhát, cipőt, sminket, frizurát hordd, divatos helyekre járd, az épp aktuális szlenget használd, és divatos platformokon töltsd az időd. Ehhez persze legyen pénzed, alkalomadtán megfelelő férj vagy feleség, valami nagy szerelem és egy rózsaszínben tündöklő online platform, ahol kitergeted a boldogságodat. Hogy mindezt honnan, abba nem szokás belegendolni.

Mondanom sem kell, az alaptételek mindig helyes elképzelésekből indulnak ki, amiket érdemes megtanulni, tovább vinni, melyeket használni lehet és érdemes. A veszély az irracionális túlzásokban meg az ajánlott divatos és valójában illuzórikus eszközökben van.

Tény, hogy mindannyian szeretnénk boldogok lenni, és valóban megérdemljük, meg jogunk van hozzá, mint ahogyan szintén megérdemljük és jogunk van a boldogtalansághoz is, hisz az élet és az ember léte eleve ilyenek adatik: elkerülhetetlen a betegség, a halál, a csalódás, elhagyás, azaz a szenvedés.

És semmi baj sincs azzal, hogy igyekszünk megtalálni a boldogságot, ám a boldogság a valóságban valami egészen más, mint aminek hirdetik: nem egy állandó vagy állandósítható állapot, és nem lehet csak úgy rátálatni, hanem meg kell dolgozni érte. A szó szoros értelmében is.

Nem elég a sokat szajkózott pozitív gondolkodás. Mert igaz, hogy mindig mindenben, a legrosszabban is, ha nagyon keressük, találnunk valami jót. Kivéve, ha nem. És néha csak rendkívül körmonfontan. De ez még a legel-túlzottabb formájában sem boldogság. Ez csak az élet elviselését segíti – alkalomadtán.

A boldogság nem egyszerűen valami, ami jár nekünk. Erre nagyon szépen rávilágít a flow elmélete is, amiben a pozitív pszichológia is gyökerezik. Ezért is olyan fontos (csak el szokták felejtetni idézni) Csikszentmihályi mondata: „A boldogság nem olyasmi, ami csak úgy megtörténik velünk”. Előbb kell találnunk fontos célt és tevékenységet, amelyet teljes figyelemmel és megfelelő erőbedobással kell végeznünk, tudatosan csak azzal foglalkozva és elmélyülve, aztán a végén vagy valamikor, esetleg majd utána megjelenik az a bizonyos áramlás – a flow –, mely szinte kirepíti a mindennapokból, és valami egészen különös élményt, azt a bizonyos csúcselményt nyújtja. Én legutóbb tavaly októberben éltem meg, Kelet-Anatóliában. Végre eljutottam a Nemrut-hegyre, ahol az ókori világ nyolcadik csodájaként is emlegették I. Anthiokosz, a kis Kommagené királyság uralkodójának feltételeztem, de meg nem talált sírja van, körülötte hatalmas kőszobrokkal, melyek a görög és a perzsa istenek összeolvadásából keletkeztek, köztük magának a királynak a monumentális ülő szobrával és a gyakran ábrázolt, erőt és

hatalmat jelképező oroszánokkal. A több mint 2200 méter magasán egy csúcs körül, teraszon álló szobrok együttese valami rendkívül látványt nyújt, és elhelyezése annyira különleges, hogy muszáj megmászni a 375 lépcsőt ahhoz, hogy szembesülhessünk vele. Fájó térdel indultam el itthonról, és szinte kétségbeestem, amikor kiderült, hogy a felfele vivő út sokkal nehezebb, mint gondoltam, de másképp sehonnán sem látható. Kétség nem férhetett hozzá, hogy felmegyek: aszpirin, víz és túracipő. Fent már szépen körül lehetett járni, és ille is gyönyörködni lehetett a szobrokban. Ez volt az utolsó a listámon, amit szinte már gyerekkoromtól látni vágytam. Ültem és néztem a szobrokat. Lefele már csak egy jó séta volt. Lent kis bazár, mint minden látványosságánál, ahol szintén kőből készült másolatokat árultak a szoboregyüttesről: vásároltam egyet a teljes díszes két és fél ezer éves társaságról. Aztán folszállunk a buszra, és továbbindultunk, miközben a látottakon elmélkedtem, és dicsértem magam, mikor egyszer csak megjelent valami különös, lassan eluralkodó belső lebegés, szinte szállt a lelkem, mintha egybeolvadtam volna az univerzummal, gyönyör, mely megfoghatatlan és alig kifejezhető volt. Mert valóban, „a boldogság hasonlít a kokszhhoz, melléktermék, amit valami egészen más előállításánál közben nyer az ember” (Aldous Huxley: Pont és ellenpont).

Ember és állat harmóniája

Cicák a lakásban

Szer Pálosy Piroska

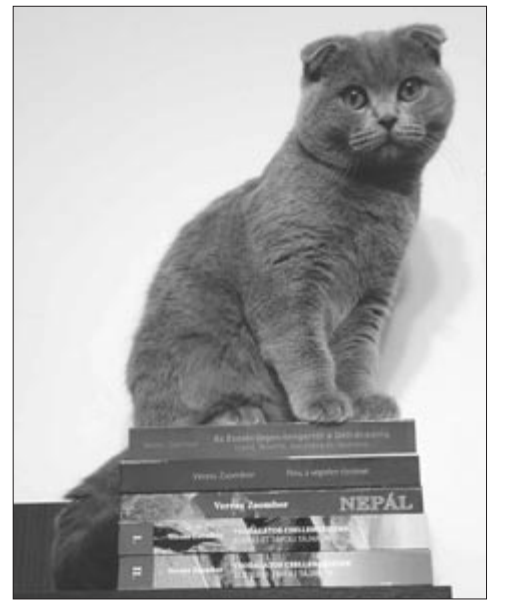
A lakásban tartott macskák védve vannak a szabadban rájuk leselkedő veszélyektől, azonban az elszigetelt, ingerszegény környezet unalmassá válhat számukra, ami egy idő után stressz forrása lehet, és játékból akár unaloműzőként a lakásban nevelt dísznövényeket is megkóstolhatják, amelyek esetenként mérgezők lehetnek. Ezért így tavasz kezdetén nem árt feleleveníteni egyes dísznövényeknek az állatok egészségére ártalmas hatását.

A lakásban tartott macskák is ki lehetnek téve a fertőző betegségeknek, amiket akár a gazdi is (pl. lábujjával) hazavihet. Ezért a benti életmódot folytató macskákat is javasolt beoltani, és háromhavonta féregteleníteni. Minden macska más-más szinten, de sok törődést és foglalkozást igényel. Ha az igényeik nincsenek kielégítve, a stressz viselkedés-varianták kialakulásához vezethet. Olyankor töb-

bet nyávognak, megváltozik az étvágyuk, hiperaktívak, agresszívek vagy éppen féltősebbek lesznek, elveszíthetik a szobatisztaságukat. De lehetnek komplexebb kórképek is, mint a pszichogén szőrhiány vagy az ún. idiopátiás hólyaggyulladás. Akárcsak az embereknél, a macskáknál is vannak stresszre kevésbé, illetve érzékenyebb egyedek. Ezért lehetőleg minél természetesebb körülményeket kell biztosítani számukra. Érdeemes magasra helyezett búvóhelyeket készíteni, ahonnan jól beláthatják a környezetet, ideális lehet egy széles, napos fekvésű ablakból való kilátás. Magasan fekvő lakások esetében azonban meg kell bizonyosodni arról, hogy az állat nem tud ki-
esni. A különböző macskajátékok, kaparófák, mászóházak is a cicák természetes játékgigényeit igyekeznek kielégíteni. A cicák kényesek a tisztaságra, ezért az alomtálat ajánlott minél távolabb helyezni az ételtől és víztől, és rendszeresen tisztítani.

Vannak olyan dísznövények, amelyek mérgező anyagokat tartalmaznak, és mind az állatnak, mind az embernek egészségi problémát okozhatnak. Ezért a házi kedvenceket tartók tisztában kell legyenek a lakásukat vagy kertjüket, udvarukat díszítő növények mérgező hatásával is. A kutyák ritkábban, a macskák azonban annál gyakrabban kóstolják meg akár a vázában lévő frissen kapott vagy szedett virágokat, amelyeket csábítóan és ízletesnek találnak. A mikulásvirág tejnedve mérgező, a bőrön irritációt okoz, lenyelése hányáshoz vezethet, a mérgező anyagtrombita virágjainak a lenyelését is kerülni kell, mivel a színes virágok hallucinogéneket tartalmaznak, amik az emberekre és az állatokra nézve egyaránt ártalmasak, az aloe vera (ótékony erejéről ismert, a kutyák és

macskák számára azonban fokozottan mérgező lehet. Elfogyasztása hányást és hasmenést idézhet elő, illetve az állatok hangulata és vizeletük színe is megváltozik, reszketést lehet észlelni rajtuk, az amaryllis látványos szirmaival díszíti a lakást, azonban számos mérgező anyagot tartalmaz, ami káros az állatokra. A mérgezés gyakori tünetei a nyáladás, hányás, hasmenés, étvágytalanság, letörtség és reszketés macskák és kutyák esetében egyaránt. A virághagyma még a szirmoknál és száránál is mérgezőbb. A begóniában termelődő nedvek mérgező kristályokat tartalmaznak, az állatnak nyáladászt, nehéz nyelést, hasmenést és hányást okozhatnak. Habár a kevésbé mérgező fajok közé tartozik, és nem okoz hosszú távú károsodást, a gumói tartalmazzák a legnagyobb mennyiségű mérgező nedvet, így azt is érdemes az állatoktól távol tartani. A dísznövényként nevelt leander virágzatát a legmérgezőbb virágok között tartják számon. A mediterrán térségben őshonos leander minden része mérgező alkaloidokat és glikozidokat tartalmaz. Fogyasztása heves hányást, hasmenést, fejfájást, szédülést okoz, ugyanakkor előfordulhatnak keringési zavarok is. A kerti szegfűt az enyhén mérgező növények közé sorolják. Hányást, hasmenést és erős nyáladást okozhat. Az állatoknak azonban nem kell feltétlenül megvárniuk a szegfűt, hogy a mérgező anyag hasonlítson rájuk – a virággal való érintkezés is gyulladásos bőrbetegséghez vezethet. A virág megrágása vagy lenyelése hányást, hasmenést, nyáladást és étvágytalanságot okozhat. Az eukaliptusz is enyhén mérgező. Rágása vagy lenyelése hasmenést és hányingert okozhat, akárcsak a krizantém, melynek lenyelése hányást, hasmenést, nyáladást és étvágytalanságot vált ki. A tulipán, akárcsak a nőszirom, fátvirág vagy papagájvirág enyhén mérgező, elfogyasztva hányást, hasmenést, nyáladást és étvágytalanságot, esetenként támlógyást okozhat. A kála szintén enyhén mérgező, megrágása száj- és torokirritációt

okoz, de jelentkezhet a nyáladász és a hányás is. A nárcisz közepesen mérgező. A virág elfogyasztása hányást, hasmenést, hidegrázást vagy izomrángást vált ki. A hortenzia hatására közepes-súlyos mérgezés történhet, lenyelése hányást, hasmenést, étvágytalanságot vagy ájulást okozhat. Mivel a hortenzia virága ciánt tartalmaz, nagyobb mennyiségben történő lenyelése nagyon veszélyes lehet. A szakirodalom szerint a lilium súlyosan mérgező. A virág megrágása vagy lenyelése, sőt a növény bármely része hányást, étvágytalanságot idézhet elő, és veseelégtelenséget okoz a cicáknál.

Ha mérgezés gyanúja áll fenn, azonnal állatorvoshoz kell fordulni, azáltal talán még elkerülhető a nagyobb baj, ugyanis az első néhány percen vagy órán múlhat a házi kedvenc élete. Az állatok viselkedésével kapcsolatosan bármilyen gond merül fel, az állatorvos tanácsát kell kérni, ugyanis a megváltozott viselkedésformák, illetve betegségek tünetei nem mindig specifikusak, és a háttérben más, akár életet veszélyeztető kórképek is állhatnak.

Fotók: Kiss Éva

Felelet		1.	AMODA KÖZELI PÁRJA	FÖLDÜNK GÁZTENGERE	GUMITÖMLŐ	BIZTONSÁGI SZERKEZET	DÁTUMRAG	NÉMET MŰDAL	UDVARIAS MEGSZÓLTÁS HOLT NYELV	JUHSZÁLÁS	JUTTATNAK NEKI	TOVA	FÓZÓLAP	ALÁ ... ISLAND (USA-TAG-ÁLLAM)	A TÖLGY TERMÉSE	CSERNÁTONI VÁROSRÓM	FOLYADÉKOT TÖLT
„Feleljetek, madarak, levelek:/ életemben boldog még lehetek?...” A befejező két sort és az erdélyi költő nevét idézzük a fősorokban.		F															D
	NŐI NÉV (JAN. 10.)								ADA ... (SZIGET VOLT)					IRAT USA-ÚRHIVATAL			
	NEMI JELLEG GYORSAN PÁROLGÓ						ABESSZIN REDING ... (TÖK ALSÓ)					DISZNÓ-COMB BÜNÜGYI REGÉNY					RÓMAI EZER ÖLT-PARTI VÁROS
2.	É	ATTILA NÉVÁLTÓZATA	NERVUS HÓCSALÁN			GYÖNGÉD KALAND BIBLIAI PROFÉTA					USA-FOTÓ-MÁRKA BOLT. ÜZLET (ANGOL)					MAGAS NÖVÉNY HÍM ÁLLAT	
	IVÓKUPA DÉL-AFRIKAI TARTOMÁNY				IGEKÉPZŐ PEDAGÓGUS			JAPÁN DRÁMAI MŰFAJ ARATI		ÜRES SORI NAGY TESTŰ PAPAGÁJ			ESTEFELE! RAG, A-VA PÁRJA			BOTFALU ROMÁN NEVE SKÁLAHANG	
				HIRTELEN GONDolat NÁTRIUM-KARBONÁT				TERMÉSZETES ALLAPOTÚ GYORSAN					BALATON-P. HELYSÉG OROSZ ÍRÓ (JURIJ)				
	VÍZZEL MEGTISZTÍT			MOHAMED ISTENE ...GAY (ATOM-BOMBA-REP.)					JÚLIA SZERELME ÁRNYALAT					SZÁNDÉKOZIK VET. FOCIS (ZOLTÁN)			
	... WALLACH (USA-SZÍ-NÉSNŐ)			MUZSIKÁL MEGFELELŐ			JAP. SZÁM. GÉP-MÁRKA AIR INDIA (RÖV.)						PÁRIPA KNOCK OUT (RÖV.)		MENY-ASSZONY HIVATALI MUNKAHELY		
	RAG, A-VA PÁRJA TILTÓSZÓ		HAL UTASA (BIBLIAI) SZAMOAI PÉNZ				OLASZ SZERELEM BECÉZETT DÁNIEL						FR. KATONAI SAPKA HALOGÉN ELEM			AKKOR INDULI ANTE MERIDIEM (RÖV.)	
		KRISZTYÁN... (JÓKAI-HÓS) EDGAR... POE (USA-ÍRÓ)				ARTEMISZ RÓMÁBAN CSATORNA (NÉMET)					MAGAS SPORTOLÓ VÉNA JELZŐJE LEHET						A KÖLTŐ SZEMÉLY-NEVE
	... AN DER THAYA (OSZTRÁK VÁROS)		... PACINO (SZÍNÉSZ) NAGY KAZAH TÓ		KICSINYÍTÓ KÉPZŐ EMELŐ-SZERKEZET			A RUTIN KEZDETE! PÓKSZERŰ ÁLLATKA		OLASZ NÉVELŐ FORMA			ELEMI PARÁNY SZÁRAZ NŐVÉNYI SZÁR			OLASZ AUTÓJEL BALSZERENCSÉ	
	... FITZGERALD (JAZZ-ÉNEKESNŐ)		TÖRÖK VÁROS KOR, KÖRSZAK (ANG.)					SZŐGLETT FORRÁS (ARAB NEVEKBEN)					JUTTAT SÚLYT ÁLLAPIT MEG		PEREM-PEREMEKI BECÉZETT TITANILLA		
	FEHÉR ... (NÉMETH LÁSZLÓNÉ, IRÓNÓ)			... EKBERG (SZÍNÉSZNŐ) HIDROXIL-GYÖK JELE				GYOM-NÖVÉNY BIZTATÓ-SZÓ					VÉSZT HOZÓ (LATIN) LATIN 1005				
		ÓGÓRÓG PIACTÉR NÉMET AUTÓJEL					PEKING LAKÓJA LITER (RÖV.)					SZÖRNY MAGYAR AUTÓJEL			JÉG (ANGOL) ÁSÍTÓ HANG		
	FOHÁSZ													A KÖLTŐ CSALÁDI NEVE			L.N.J.

Március 5-i rejtélyünk megfejtése: **Akit szeretsz, annak nagyobb hatalma van rajtad, mint magadnak.**

Elszúrták a rájátszás kezdetét

Bálint Zsombor

Rendkívül fontos mérkőzésen szenvedett vereséget a marosvásárhelyi városi sportklub teremlabdarúgó-csapata. Nagyon fontos lett volna jól kezdeni az 1. liga rájátszását, különösen a Sepsi SIC ellen, amelynek a helyére pályáznának. Azonban hiába játszott szinte mindig legeményesebben Kacsó Endre legénysége, a célratörőbb sepsiszentgyörgyiek jobban ki tudták használni a marosvásárhelyi kapu és védelem néhány gyengeségét. Rengeteg volt a szabálytalanság (már-már durvaság), és noha kiosztottak néhány sárga lapot a játéktekvezetők, a feszültséget nem igazán tudták kezelni.

A találkozó hosszú ideig nem hozott gólt, bár a meccs a marosvásárhelyiek mezőnyfölényének jegyében telt. Korodi többször megmentette a hazai kaput, míg az első veszélyesebb sepsiszentgyörgyi akciót Kanyó azonnali gólra is váltotta, becsapva a kimozduló Voint. Szócs szinte azonnal növelte a ha-

zaiak előnyét, miután egy Voinról kipattanó labdát a hálóba pöccintett. Csak ezt követően eszmélt a marosvásárhelyi csapat, és Chertes előbb egy szöglet után laposan lőtt a jobb alsóba, majd egy ellentámadás során a rövid felső sarokba bombázott.

A 2-2-es első félidő után ismét Marosvásárhely volt a kezdeményezőbb, és egy egyéni akció révén Dudău vezetéshez juttatta a csapatát. Csupán ekkor vált veszélyesebbé Sepsiszentgyörgy, s Mánya fordulásból a bal alsó sarokba küldött labdával egyenlített. 3-3-nál egyre egyértelműbbé vált, hogy Marosvásárhely számára lenne a fontosabb a győzelem, fojtogató mezőnyfölényben játszott, azonban mintha senki nem akarta volna elvállalni a lövést. Amikor pedig ritkán mégis, azt Korodi hárította. A Sepsi SIC ritkán veszélyeztetett, azonban Veres révén egy ritka potyagóllal a végéhez közeledve mégis vezetéshez jutott.

Kacsó Endre azonnal lehívta a kapusát, de az emberfölényes támadásban nem volt meg a kellő higgadság, noha előbb Chertes, majd Toader lábán ott volt az egyenlítés lehetősége.

A 4-3-as sikerével viszont öt pontra növelte az előnyét a Sepsi SIC Marosvásárhellyel szemben, amit nagyon nehéz lesz ledolgozni, noha még csak a rájátszás kezdetén vagyunk. A következő fordulóban, vasárnap 18 órától a CSM a Dévai Autobergamót fogadja, és csakis egy győzelem számít elfogadható eredménynek.

Eredményjelző

Teremlabdarúgó 1. liga, rájátszás, 1. forduló:

* felsőház: Dévai Autobergamo – Galaci United 0-1, Sepsiszentgyörgyi Sepsi SIC – Marosvásárhelyi CSM 4-3;

* alsóház: Bodzavásári Luceafărul – Székelyudvarhelyi VSK 3-2, Dévai West – Mausoleul Mărășești 30-2.

Jegyzőkönyv

Teremlabdarúgó 1. liga, felsőházi rájátszás, 1. forduló: Sepsiszentgyörgyi Sepsi SIC – Marosvásárhelyi CSM 4-3 (2-2).

Sepsiszentgyörgy, Sepsi Aréna. Vezető: Florin Macovei (Galac), Romeo Preda (Brăila). Tartalék: Alexandra Constantinescu (Galac), Ellenőr: Daniel Deca (Brăila).

Sepsi SIC: Korodi – Veres, Mánya, Gál, Máthás (Fábián, Kanyó, Ilyés, Rendi, Ráduly, Szabó, Csósz, Apor, Szócs).

Marosvásárhely: Voin (Mihai) – Dudău, Gavrilă, Toader, Chertes (Borbóc, Marin, Iszlai).

Gólszerzők: Kanyó, Szócs, Mánya, Veres, illetve Chertes 2. Dudău.

A felsőház állása

1. Galaci United	1	1	0	0	1-0	20
2. Sepsi SIC	1	1	0	0	4-3	18
3. Marosvásárhely	1	0	0	1	3-4	13
4. Autobergamo Déva	1	0	0	1	0-1	13

Emlékezzünk: 39 éve nyert UEFA Szuperkupát a Steaua

Czibalmos Ferenc Attila

1987. február 24-én, azaz 39 évvel ezelőtt nyert UEFA Szuperkupát a Bukaresti Steaua labdarúgó-együttese Monacóban, ahol az alakulat Gheorghe Hagi góljával 1-0-ra legyőzte a Dinamo Kijevet. A román katonacapat mintegy kilenc hónappal korábban, azaz 1986. május 7-én megnyerte a Bajnokcsapatok Európa Kupáját, büntetőekkel legyőzve a nagynevű Barcelonát. A Szuperkupa döntőjét Monte-Carlóban rendezték, ahol Gheorghe Hagi bemutatkozott az együttes piros-kék mezében. Ezzel a győzelemmel Anghel Iordănescu mint vezetőedző megszerezte első trófeáját.

Idézzük fel a két csapat összetételét:

* Steaua: Stângaci – Iovan, Bumbescu, Belodedici, Bărbulescu – L. Bălan, T. Stoica, Bölöni, Hagi (84. Balint) –

Lăcătuș (89. Majeauru), Pițurcă. Edző: Anghel Iordănescu.

* Dinamo Kijev: Cianov – Bal, Baltacea, Kuznyecov, Demjanenko – Jevtusenko, Jakovenko, Rác, Zavarov (78. Morozov) – Belanov (51. Mihajlicsenko), Blohin.

Edző: Valerij Lobanovszki.

A monte-carlói Luis II. stadionban rendezett találkozón az olasz Luigi Agnolin bírászkodott.

Érdekességként említhető,

hogy ez az UEFA Szuperkupa-döntő összességében a 11. volt, viszont 1984 után az első, mivel 1985-ben nem rendezték meg a brüsszeli Heysel Stadionban történt tragédia következményeként (a Juventus – Liverpool mérkőzésen ledőlt egy támfal, és 39, többségében olasz szurkoló életét veszítette), és az UEFA eltiltotta az angol csapatokat az európai kupaszerepléstől, amit csak 1990-ben oldottak fel.

Fotó: CSA Steaua

Európai focikörkép

* Angol Premier Liga, 29. forduló: Aston Villa – Chelsea 1-4, Brighton & Hove Albion – Arsenal 0-1, Fulham – West Ham United 0-1, Manchester City – Nottingham Forest 2-2, Newcastle United – Manchester United 2-1, Tottenham – Crystal Palace 1-3. Az élcsoport: 1. Arsenal 67 pont, 2. Manchester City 60, 3. Manchester United 51, 4. Aston Villa 51.

* Spanyol La Liga, 27. forduló: Atlético Madrid – Real Sociedad 3-2, Celta Vigo – Real Madrid 1-2, Espanyol – Real Oviedo 1-1, Valencia – Alavés 3-2, Getafe – Betis 2-0, Villarreal – Elche 2-1, Levante – Girona 1-1, Osasuna – Mallorca 2-2, Sevilla – Rayo Vallecano 1-1, Athletic Club – FC Barcelona 0-1. Az élcsoport: 1. FC Barcelona 67 pont, 2. Real Madrid 63, 3. Atlético Madrid 54, 4. Villarreal 54.

* Olasz Serie A, 28. forduló: Fiorentina – Parma 0-0, AC Milan – Inter 1-0, Atalanta – Udinese 2-2, Cagliari – Como 1-2, Genoa – AS Roma 2-1, Bologna – Hellas Verona 1-2, Juven-

tus – Pisa 4-0, Lazio – Sassuolo 2-1, Napoli – Torino 2-1, Lecce – Cremonese 2-1. Az élcsoport: 1. Inter 67 pont, 2. AC Milan 60, 3. Napoli 56.

* Német Bundesliga, 25. forduló: Freiburg – Bayer Leverkusen 3-3, St. Pauli – Eintracht Frankfurt 0-0, 1. FC Köln – Borussia Dortmund 1-2, Union Berlin – Werder Bremen 1-4, Mainz – VfB Stuttgart 2-2, Bayern München – Mönchengladbach 4-1, RB Lipsce – Augsburg 2-1, Heidenheim – Hoffenheim 2-4, Wolfsburg – Hamburger SV 1-2. Az élcsoport: 1. Bayern München 66 pont, 2. Borussia Dortmund 55, 3. Hoffenheim 49.

* Francia Ligue 1, 25. forduló: Auxerre – Strasbourg 0-0, Nantes – Angers 0-1, Toulouse – Olympique Marseille 0-1, Nice – Stade Rennes 0-4, Lyon – Paris FC 1-1, Lille – Lorient 1-1, Paris St. Germain – AS Monaco 1-3, Lens – Metz 3-0, Brest – Le Havre 2-0. Az élcsoport: 1. Paris St. Germain 57 pont, 2. Lens 56, 3. Olympique Marseille 46, 4. Lyon 46.

Egygólos előnyben Sallaiék Szoboszlaiékkal szemben

Sallai Roland csapata, a Galatasaray hazai pályán 1-0-ra legyőzte a Szoboszlai Dominikkal és Kerkez Milossal felálló Liverpoolt a labdarúgó Bajnokok Ligája nyolcaddöntőjének első mérkőzésén.

A törököknél a magyar válogatott szélső nem volt tagja a kezdőcsapatnak, és csak a kispadról figyelhetett, amikor a hetedik percben csapattársa, a gaboni Mario Lemina közelről fejvel megszerezte a vezetést.

A vendégeknél Szoboszlai Dominik és Kerkez Milos már a kezdő sípszónál a pályán volt, utóbbi a 60. percig játszott, és a 33. percben sárga lapot kapott, mert fellökte és megrúgta Baris Alper Yilmazt.

A hátrányban lévő Liverpool a második félidőben enyhe mezőnyfölényben futballozott, majd a 70.

percben Szoboszlai szöglete után Ibrahim Konaté betalált a hazaiak kapujába, de a VAR-vizsgálat után a játékvezető kezezés miatt érvénytelenítette a gólt.

Sallai – a gólszerzőt váltva – a 77. percben állt be. „Volt egy kisebb sérülésem, de már százszázalékos vagyok, úgyhogy a következő mérkőzésen remélhetőleg több játékpercet kapok” – mondta a 64-szeres

válogatott szélső a mérkőzést követően az M4 Sport helyszínén lévő riporterének. Hozzátette, hatalmas teljesítménynek tartja, hogy csapata az alapszakasz után a nyolcaddöntőben is legyőzte a Liverpoolt. „Remélem, én leszek a három magyar közül, aki továbbjut a párharcból” – fogalmazott.

A visszavágót jövő szerdán rendezik Liverpoolban.

Fotó: a Galatasaray közösségi oldala

Arne Slot a játékvezető és a VAR döntését bírálta

Bírálta a Liverpool egyenlítő gólját érvénytelenítő VAR-döntést az angol csapat vezetőedzője a mérkőzés után.

„Nehéz megítélnem, hogy valóban jó döntést hozott-e a játékvezető, de tegyük fel, hogy igaza volt, akkor viszont még jobban frusztrál, hogy minden szabadrúgásunk és szögletünk után a hazaiaknak ítélte a labdát” – nyilatkozta a találkozót követő sajtótájékoztatón Arne Slot, aki 100. tétmérkőzésén irányította a Liverpoolt. Hozzátette, hogy „ha pedig megnézzük, Virgil van Dijk mezét mennyire húzták, mielőtt a labda Konaté karját érte, akkor nyugodtan kijelenthetjük, hogy nem mi voltunk az egyetlenek, akiket lenyűgözött a stadion hangulata”.

A hússzoros angol bajnok szeptemberben a Bajnokok Ligája alapszakaszában ugyancsak 1-0-ra kapott ki Isztambulban, ezúttal viszont rendeznek visszavágót is. „Jó tudni, hogy a következő mérkőzés végére otthon játszunk, márpedig az Anfielden javíthatunk a teljesítményünkön. Igaz, Isztambulban is megvoltak a lehetőségeink a gólszerzésre” – utalt a szakember Alexis Mac Allister lövésére a második félidő elején, illetve nem sokkal később Hugo Ekitiké helyzetére, amely után a törökök kapusa védett bravúrral.

Történelmi esély: 1975 után újra negyeddöntőbe juthat a Ferencváros

A Ferencváros ma este hazai pályán fogadja a portugál SC Braga együttesét az UEFA Európa-liga nyolcaddöntőjének első mérkőzésén, és jó eredménnyel alapozhatja meg a továbbjutást. A magyar bajnok az alapszakaszban több erős rivális ellen is bizonyított, és a bolgár Ludogorec kiejtésével jutott el a legjobb 16 közé. A zöld-fehérek célja, hogy 1975 óta először ismét európai kupasorozat negyeddöntőjébe kerüljenek. Robbie Keane vezetőedző csapata jó formában várja a találkozót, miután a bajnokságban is átvette a vezetést. A mérkőzést a budapesti Groupama Aréna stadionban rendezik 22 órai kezdettel (TV: M4 Sport, Prima Sport 3), a visszavágót jövő héten Portugáliában játsszák.

Eredményjelző

Bajnokok Ligája, nyolcaddöntő, első mérkőzések: Atalanta (olasz) – Bayern München (német) 1-6 (0-3), Newcastle United (angol) – FC Barcelona (spanyol) 1-1 (0-0), Atlético Madrid (spanyol) – Tottenham Hotspur (angol) 5-2 (4-1), Galatasaray (török) – Liverpool FC (angol) 1-0 (1-0).

Megérkeztek az első fakó keselyűk Romániába

Az első 25 fakó keselyű (*Gyps fulvus*) megérkezett Romániába, és az Argeș megyei Rucăr község közelében épített akklimatizációs röpdébe szállították őket. Ezek az első madarak egy hosszú távú visszatelepítési program keretében, amelynek célja egy stabil populáció kialakítása a Fogarasi-havasokban. Több mint 70 évnnyi hiány után ez a projekt az első kezdeményezés a fakó keselyű romániai visszatelepítésére, és történelmi pillanatot jelent az ország biodiverzitásának megőrzésében. A madarak érkezésével egyidejűleg megkezdődik a Conservation Carpathia Alapítvány által kidolgozott program megvalósítása is, az ING Bank Románia partnerségével.

A kezdeményezés a Milvus Csoport Egyesülettel, valamint a Lerești, Rucăr és Valea Mare Pravăț községek alkotta helyi konzorciummal, továbbá az Argeș Megyei Állategészségügyi és Élelmiszer-biztonsági Igazgatósággal együttműködésben valósul meg. A keselyűket Spanyolországból hozták, a Vulture Conservation Alapítvány közreműködésével, amely Európa egyik legtapasztaltabb szervezete a keselyűfajok védelme és visszatelepítése terén. A Romániába érkezett madarak fiatal példányok, amelyek a Fogarasi-havasok jövőbeli populációjának magját alkotják majd.

A faj a múlt század közepén tűnt el Románia faunájából, elsősorban a ragadozók – például farkasok és medvék – elleni védekezésre használt mérgezett csalétek miatt, amelyek a fakó keselyűk gyakran áldozatul estek. A közvetlen üldözés is hozzájárult a populáció csökkenéséhez, mivel a madarakat károsnak tartották, ezért vadászták, lelőtték őket. Ma visszatérésük egy „természetes takarító” faj újbóli megjelenését jelenti: gyorsan eltávolítják az állati tetemeiket, és hozzájárulnak a betegségek megelőzéséhez egy olyan tájban, amely fokozatosan visszanyeri ökológiai egyensúlyát. A kezdeményezéssel Románia csatlakozik az európai erőfeszítésekhez a keselyűpopulációk megerősítésére, és egy hiányzó láncszemet pótol az ország ökoszisztémájában.

„A fakó keselyű visszatérése Romániába nemcsak egy több mint 70 éve eltűnt faj újbóli megjelenését jelenti, hanem egy alapvető szövetséges visszatérését is a természet egészsége szempontjából. Ez egy konkrét lépés egy működőképes táj újjáépítése felé, ahol a természet és a helyi közösségek együtt léteznek, és kölcsönösen támogatják egymást. Ez a szakasz megerősíti, hogy a természet helyreállítása lehetséges, ha erős partnerségek és hosszú távú elköteleződés áll mögötte” – nyilatkozta Barbara és Christoph Promberger, a Conservation Carpathia Alapítvány két ügyvezető igazgatója.

A projekt stratégiai partnere szintén kiemelte a kezdeményezés jelentőségét a természet és a helyi közösségek számára.

„Már öt éve támogatjuk a Conservation Carpathia törekvéseit a Fogarasi-havasok biodiverzitásának és közösségeinek védelmében. A fakó keselyű visszatelepítési programja különösen fontos számunkra, mert összhangban van azzal, amit az ING a természethez való hozzáállásában építeni szeretne. Bankként aktívan részt veszünk a zöldgazdaságra való

Fotó: Conservation Carpathia Alapítvány

átállításban: eddig főként az energetikai átmenetre és a körforgásos gazdaságra koncentráltunk; ennek a fajnak a visszatelepítése egy olyan társadalmi partnerség, amely kiegészíti a bank erőfeszítéseit. Lehetővé teszi a természet számára, hogy visszanyerje saját ritmusát, így a közösségeknek is esélyük nyílik az egészséges és prosperáló fejlődésre” – mondta Alexandra Maier Ranetti, az ING Bank Románia fenntarthatósági menedzsere.

Az első napok: egészségügyi vizsgálat és alkalmazkodás

Közvetlenül a szállítás után a madarakat szakorvos állatorvosok vizsgálták meg, hogy ellenőrizzék

egészségi állapotukat, és megerősítsék, hogy az utazás nem okozott sérüléseket. Minden madár egyedi ornitológiai gyűrűt kapott a későbbi azonosítás érdekében, majd az akklimatizációs röpdébe került.

A következő két héten a projekt csapata szorosan figyelemmel kíséri alkalmazkodásukat az új környezethez, ami kulcsfontosságú a visszatelepítés sikeréhez.

A röpdé – az első lépés a szabadság felé

A röpdé hegyvidéki területen, körülbelül 1150 méteres tengerszint feletti magasságban található, Rucăr község közelében, nyílt környezetben, ahonnan rálátás nyílik a sziklafalakra, amelyek idővel potenciális fészkelőhelyekké válhatnak.

A röpdé körülbelül 160 négyzetméteres, 6 méter magas, fém-szerkezetből, dróthálóból és egy, az időjárás viszonyosságok ellen védő, fából készült szerkezetből

mozgásukat és alkalmazkodásukat a természetes környezetben. Az etetés speciálisan kialakított nyílásokon keresztül történik, emberi vizuális kontaktus nélkül, hogy a madarak ne társítsák az ember jelenlétét a táplálékforrással. Az ál-

A fakó keselyű dögevő faj, és kizárólag elhullott állatokkal táplálkozik. Ennek köszönhetően gyorsan eltávolítja a tetemeiket a természetből, és segít megelőzni a betegségek terjedését.

Nyílt, kiterjedt tájakon él, a síkságoktól a hegyvidéki területekig, és a tengerszinttől akár 3.000 méteres magasságig is előfordulhat. Fészkeléshez a sziklát és meredek hegyoldalakat részesíti előnyben, repülés közben pedig nagy magasságban siklik, a meleg légáramlatokat kihasználva, minimális energiafelhasználással.

Jelenléte kiterjedt élőhelyek és működő ökoszisztéma meglétét jelzi. Jelenleg Romániában csak véletlenszerűen figyelhető meg a Kárpátok fölött vagy az ország délkeleti sztyeppevidékein, stabil populáció nélkül.

A Fogarasi-havasok egén hamarosan ismét megjelenhet ez a faj, amely több mint hét évtizede hiányzott Románia faunájából. Ezzel a kezdeményezéssel a Conservation Carpathia Alapítvány és partnerei konkrét lépést tesznek a természet helyreállítása és a közösségek, szakértők és a magán-szektor közötti együttműködés megerősítése felé.

A Conservation Carpathia Alapítványról

A Conservation Carpathia Alapítvány Európa legnagyobb természetvédelmi projektje, amely a Kárpátok természetvédelmi ökoszisztémáinak helyreállításán dolgozik a biodiverzitás és a helyi közösségek érdekében.

2009 óta a romániai alapítvány több mint 28.000 hektár erdőt és alpesi legelőt mentett meg a kitermeléstől a Déli-Kárpátok délkeleti részén, természetvédelmi céllal megvásárolva azokat; több mint 4,5 millió facsemetét ültetett 1.991 hektár tarvágások által érintett területen; valamint létrehozott egy 78.000 hektáros zónát, ahol nem folytatnak sport- vagy trófeavadászatot.

Az alapítvány társadalmi, oktatási és zöld vállalkozásfejlesztési projektekkel járul hozzá a védett erdők szomszédságában élő közösségek jólétéhez. Hosszú távú célja a Fogarasi-havasokban nemzeti park létrehozása.

A Conservation Carpathia Alapítvány munkáját nemzeti és nemzetközi szinten is elismerik: a szervezet nemrég megkapta a BAMBI-díjat, Németország legjelentősebb médiadíját a Bolygónk kategóriában. 1948 óta a BAMBI olyan személyiségeket és szervezeteket jutalmaz, amelyek kiemelkedő tevékenységükkel jelentős társadalmi és természeti hatást gyakorolnak. (közlemény)

Bölcsődeszemélyzetről döntött a kormány

„Javaslatunkra a kormány jóváhagyta 23 új bölcsőde személyzetének alkalmazását” – jelentette be Cseke Attila, az RMDSZ fejlesztési minisztere. Mint ismeretes, az RMDSZ bölcsődeépítési programot indított, amelynek köszönhetően a fejlesztési minisztérium kormányzati és uniós finanszírozással épít bölcsődéket országsszerte.

„2022 decemberében avattuk az első korszerű és környezetbarát bölcsődét, azóta összesen 54 ilyen bölcsődét építettünk fel és adtunk át a helyi közösségeknek országsszerte, ezzel több mint 3 ezer bölcsődei helyet teremtettünk, és további bölcsődék épülnek” – mutatott rá Cseke Attila. Az RMDSZ nemcsak a bölcsődék felépítését, hanem azok működését is támogatja. „A fiatal családokat segítjük ezzel, és Románia egyik legnagyobb hosszú távú kihívására, a népességcsökkenésre nyújtunk megoldást” – hangsúlyozta az RMDSZ-es miniszter.

Az RMDSZ kormányzati munkájának köszönhetően létrejött a bölcsődeépítési finanszírozási program, illetve megszületett az a döntés, amelynek

értelmében nem az önkormányzatok, hanem a kormány állja a bölcsődék felépítése után a működtetéssel kapcsolatos anyagi terheket. Továbbá az RMDSZ parlamenti munkájának köszönhetően a 141/2025-ös törvény kimondja, hogy a kormány memorandummal dönthet a bölcsődei személyzet alkalmazásáról.

A kormány ülésén memorandumot fogadott el, amely lehetővé teszi, hogy a tanügyminisztérium személyzetet alkalmazzon 19 már elkészült, valamint további négy, hamarosan átadásra kerülő bölcsődében, amelyeket a fejlesztési minisztérium épített. Kovászna megyében Kézdivásárhelyen, Hargita megyében Korondon, Bihar megyében Belényesen és Céckén, Maros megyében Gyulakután, Szatmár megyében Szatmárnémetiben, Kolozs megyében Kisbácsban, Fehér megyében Nagyenyeden, Abrudbányán és Szászsebesen, Maramaros megyében Lugoson, Hunyad megyében Óraljaboldogfalván, illetve Arad megyében Pankotán alkalmaznak bölcsődei személyzetet a kormány döntése nyomán. Összesen 439 új állás jön létre ezzel – zárta nyilatkozatát az RMDSZ-es tárcavezető. (RMDSZ-közlemény)

Percenként egy teherautónyi élelmiszer kerül a szemétkébe Romániában

Évente több mint 3,4 millió tonna, azaz percenként egy teherautónyi élelmiszer kerül a szemétkébe Romániában, miközben a lakosság több mint 27 százaléka a szegénység és a társadalmi kirekesztés kockázatának van kitéve – hangsúlyozta szerdai közleményében a Romániai Élelmiszerbankok Szövetsége (FBAR).

A szervezet képviselői a „fájdalmas paradoxon” mellett arra is felhívták a figyelmet, hogy tévhitik is hozzájárulnak az élelmiszer-pazarláshoz. Az egyik legelterjedtebb tévhit szerint az élelmiszerpazarlásért elsősorban a szupermarketek felelősek, a háztartásokban kevés élelmet dobnak el. Az FBAR szerint a valóságban ez másképp van, a tanulmányok azt mutatják, hogy a pazarlás túlnyomórészt a háztartásokban történik. Ennek oka a túlzásba vitt vásárlás és a szervezetlenség, amelyek tudatosításában az úgynevezett perselymódszer jelenthet segítséget. Ennek lényege, hogy valahányszor kidobunk egy élelmiszert, az árát helyezzük el egy befőttesüvegben, a hónap végén pedig számoljuk össze, hogy mennyibe került a hűtőszekrény szervezetlensége – magyarázták. A Romániai Élelmiszerbankok Szövetsége szerint téves az a felfogás is, amely szerint az eldobott élelmiszer nem terheli a környezetet, mert gyorsan lebomlik. A valóságban azonban a lebomlás során metán keletkezik, amely egy erős üvegházhatású gáz. „Emellett amikor az élelmiszert kidobjuk, kárba vesznek az előállításához, a csoma-

golásához és a szállításához használt olyan erőforrások is, mint például a víz, az energia vagy az emberi munka” – tették hozzá.

Felhívják a figyelmet arra is, hogy sok élelmiszer a címkén szereplő dátumjelölések téves értelmezése miatt végzi a szemétkébe. A szakemberek szerint fontos különbséget tenni a „fogyasztható” és a „minőségét megőrzi” fogalmak között. A fogyaszthatósági időt a gyorsan romló termékeken, (például hús vagy tejtermékek) tüntetik fel, és ezek fogyasztása a megjelölt dátum után tilos. A minőségmegőrzési időt a tartósabb termékeknél (például tésztafélék, rizs, konzer-

vek, kávé) alkalmazzák, és ezeket a megadott dátum után is el lehet fogyasztani, ha a csomagolás sértetlen – magyarázták.

A szervezet közleményében azt is hangsúlyozzák, hogy a pazarlás megelőzése nem igényel bonyolult intézkedéseket, csak néhány szokást kell átgondolni. Javasolt például az úgynevezett „first in, first out” (FIFO) elv szerint rendezni a hűtőt, vagyis az előbb lejáró ételeket előre, jól látható helyre kell tenni a polcon. A fonyadt zöldségek jegecs vízbe áztatva frissebbek lesznek, a fel nem használt hozzávalók pedig jégkockatartóban lefagyaszthatók – sorolták a tippeket.

A szervezet képviselői ugyanakkor felhívták a cégek figyelmét, hogy a feleslegessé vált, de még fogyasztható élelmiszereiket élelmiszerbankoknak adományozhatják. (Agerpres)

Kultúrcsepp
CSÜTÖRTÖK 21:00

ETV
ERDÉLY TV

FONTOS TELEFONSZÁMOK

• Központosított ügyelet (Rendőrség, Tűzoltóság, SMURD, Csendőrség, Mentőállomás): 112	• DIGI - 0365/400-401 - 0365/400-404
• Rendőrség - 0265/202-305	• Áramszolgáltató vállalat - 0800-500-929 - vidék - 0265/929
• SMURD (betegekkel kapcsolatos információk) - 0265/210-110	• Delgaz Grid - 0265/200-928 - 0800/800 928
• Sürgősség szolgálat: - gyermekeknek - 0265/210-177	• Aquaserv: - hideg víz-csatorna - 0265/215-702 - közönségszolgálat - 0265/208-888 - központ - 0265/208-800 - 08008 208-888
• Marosvásárhelyi Polgármesteri Hivatal - 0265/268-330	• Fogyasztóvédelmi hivatal - 021-9551
• Prefektúra - 0265/266-801	• Vasúttállomás - 0265/236-284
• Maros megyei RMDSZ - 0265/264-442 - 0265/262-907	• Vili Kft.: temetkezés, segélyintézés (0-24 óra), professzionális balzsamozás Nemzetközi halottszállítás
• Gyulafehérvári Caritas, otthongondozó szolgálat, 8-16 óra között: 0736-883-110	- Orvosi rendelők: - 0265/215-119 M. Eminescu u. 3. sz.: - 0744-282-710 - 0265/210-087
• Procardia Egészségügyi Központ	- Fizioterápia: Arany János u. 46. sz.: - 0730-545-646
• Optika-Optofarm - 0265/212-304 - 0265/312 436	• Alkony Kft. temetkezés (24 ó.) - 0265/263-865 - koporsók, kellékek, - 0745-606-215 - koszorúk - 0745-606-269 - halottszállítás - 0758-047-604
• Optolens szemsebészet - 0265/263-351	
• Dora Optics - 0733-553-976 - 0733-553-976	

Méltányos reklámdíj fejében állandó szereplője lehet a FONTOS TELEFONSZÁMOK rovatnak. Várjuk jelentkezését a 0265/268-854-es telefonon.

A hirdetési rovatban megjelent közlemények, reklámok tartalmáért a hirdetésfeladó vállalja a felelősséget!

KÜLÖNFÉLÉK

VÁLLALUNK: sürgős munkát, tetőjavítást, teraszfelújítást, tömbházlakás-, házfelújítást, kinti, benti meszelést, bármilyen kisebb vagy nagyobb építkezési munkát. Nyugdíjasoknak 20% kedvezmény. Tel. 0746-381-939, Laci. (27893)

VÁLLALJUK gyümölcsfák metszését, gyümölcsfák és nagyobb fák kivágását, permetezését, tuja megtisztítását. Tel. 0755-940-028. (27848)

BÁRMILYEN típusú tetőfedést, kisebb javításokat, külső-belső munkálatokat vállalok. Tel. 0751-696-823. (27840)

VÁLLALUNK: belső festést, teraszfestést, felújítást, falrepedés bevakolását 15% kedvezménnyel. Tel. 0747-816-052. (27878)

KIÜRESÍTÜNK tömbházlakást, elszállítunk ágyat, bútort, ruhát, felesleges dolgokat. Tel. 0752-854-364. (27878)

MEGEMLÉKEZÉS

„Nem hagyta itt minket, csak álmodni mentél.” Szomorú szívvel gondolunk március 12-én a szeretett édesanyára és nagymamára,
ADORJÁNI MÁRTÁRA
szül. Berzenczei
halálának 17. évfordulóján.
Örök emlékét őrzi fia, lánya és unokája. (27831-I)

Kit őrzi a szívünk, nem hal meg soha,
kit lelkünkben érzünk, nem hagy el soha.
Nem múlik el nap most sem nélkülöd,
szívünkben ott van a te helyed.

Fájó szívvel emlékezünk március 12-én
NAGY ERZSÉBETRE
szül. Kántor
halálának 2. évfordulóján.
Emléke legyen áldott, nyugalma csendes!
Bánatos férje, két fia, három unokája és menyé. (27894)

SÁRGA RÓZSA

JÓKAI MÓR REGÉNYE NYOMÁN

RENDEZŐ-KOREOGRÁFUS **KÖNCZEI ÁRPÁD**

Március 12-én 19 órától
a Maros Művészegyüttes előadótermében

Marosvásárhelyi Rádió Románia

www.marosvasarhelyiradio.ro

96 FM
106,8 FM
1323 AM

DORA KÓRHÁZ

Teljes körű ellátás az egész családnak!

 Szemészet	 Gasztroenterológia
 Kardiológia	 Fül-orr-gégészet
 Érsebészet	 Tüdőgyógyászat
 Plasztikai sebészet	

SPITAL DORA OPTICS

www.doraoptics.ro 0771 195 340

Újdonságok a Kobak könyvesboltokban:

Patricia Gucci
GUCCI
Egy sikeres dinasztia története

Leiner Laura
40 NYÁRI NAP

Keresse fel kávézónkat a vásárhelyi könyvesboltban!

Leiner Laura
40 nyári nap

Marosvásárhely, Győzelem tér 18.szám
Szászrégen, Mihai Viteazu út 15.szám

CityTV

MAROSVÁSÁRHELY

MAGYAR NYELVŰ ADÁS
KEDD, PÉNTEK 19:00 ÓRA

228-as
a DIGI hálózatban